Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto X., št. 20 („Jutro“ št. 118 a) Ljubljana, torek 26. maja 1942-XX Cena cent. 70

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42

IZKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ul. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26

Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj — Naroča se posebej in velja mesečno L. 2.50 Za inozemstvo L 3.80

Rokopisi se ne vračajo — Oglasi po tarifu

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Un grande successo aereo

33 velivoli nemici abbattuti nel tempo di 48 ore

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 24 maggio il seguente bollettino di guerra n. 723:

Nella zona a sud-est di El Mechili concentramenti di automezzi nemici sono stati battuti dalle nostre artiglierie.

Nuove dure perdite ha subito in Cirenaica l'aeronautica avversaria. Undici caccia e quattro Boston venivano abbattuti dagli aviatori germanici, un Curtiss e tre bombardieri risultano distrutti da nostri cacciatori durante un tentativo di incursione sull'aeroporto di Derna, tre altri apparecchi precipitavano al suolo, centrati dal tiro di batterie contraeree. Gli aerei perduti dalla RAF in Libia nelle due ultime giornate sommano così a 33.

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 25 maggio il seguente bollettino di guerra n. 724:

Sul fronte cirenaico azioni di pattuglie esploranti. Nostri velivoli hanno attaccato e bombardato un aeroporto nemico ad occidente di Bardia danneggiando baraccamenti e attendamenti. In altre incursioni di aerei germanici su campi di aviazione avversari sono stati distrutti al suolo due apparecchi.

Velik letalski uspeh

33 sovražnih letal sestreljenih v 48 urah

Glavni stan italijanskih oboroženih sil je objavil 24. maja naslednje 723. vojno poročilo:

Na področju južnovzhodno od Mekilija je naše topništvo obstreljevalo zbirajoča se sovražna motorna vozila.

V Cirenaiki so bile sovražnemu letalstvu prizadete nove hude izgube. Nemški letalci so sestrelili 11 lovcev in 4 letala tipa Boston, naši lovci pa ob priliki poskušenega napada na letališče v Derni eno letalo tipa Curtiss in 3 bombnike. Protiletalsko topništvo je sestrelilo nadaljnje tri letala, ki so treščila na tla. Angleške letalske sile so na ta način izgubile v Libiji v zadnjih 2 dneh skupno 33 aparatov.

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 25. maja naslednje 724. vojno poročilo:

Na cirenaiški fronti delovanje izvidniških patrol. Naša letala so napadla in bombardirala sovražno letališče zapadno od Bardije ter poškodovala lope in šotorišča. Pri napadih na druga sovražna letališča so nemška letala razdejala dve letali na vzletiščih.

Topniški boji v Cirenaiki

Z operacijskega področja, 25. maja. s, Zadnja službena vojna poročila beležijo v zadnjih dneh mnogo spopadov topništva v Cirenaiki. V akciji je bilo topništvo na posameznih prednjih utrdbah bojišča. Prednje topniške postojanke se oglase vselej, kadar koli se pojavi kaj neobičajnega pred njihovimi črtami. Obenem obstreljujejo tudi sovražne topniške postojanke, dokler ne umolknejo. Ko so bile zgrajene prve topniške postojanke na tem terenu ob pričetku vojne, so Angleži menili, da bodo italijanske oborožene sile pričele pozicijsko vojno v puščavi, pozneje pa so morali spremeniti svoje mnenje in pospraviti svoje šotore, se odreči prham in kopelim ter si zgraditi enake postojanke.

Posebni poročevalec agencije Stefani je bil te dni na taki postojanki na cirenaiški fronti. Prišel je tja sredi topniškega dvoboja. Italijansko topništvo je prav tisto jutro streljalo izredno precizno. Treba je bilo obstreljevati sovražne postojanke in dognati, kje bodo italijanske granate povzročile sovražniku največjo škodo. Nekaj minut po novinarjevem prihodu je poveljnik postojanke dal topničarjem podrobne podatke in navodila. Ko se je polegel prvi grom topov, je sovražnik takoj odgovoril. Ta takojšnja reakcija je pokazala, da so italijanske granate vsaj vznemirile in ovirale pokrete sovražnika. Streljanje se je obnovilo na osnovi novih podatkov. Tudi tokrat je bila reakcija takojšnja. Poveljnik je tedaj še nadalje spremenil svoja navodila in pri naslednjih strelih se je izkazalo, da so bili novi ukazi točni. Kmalu se je na sovražni strani pričel razvnemati močan požar.

Naslednje dni, točno 20. maja, ko je Glavni stan v svojem 718. vojnem poročilu beležil točno streljanje topništva, so v nekem odseku cirenaiškega bojišča topničarji dejansko izzvali na nasprotni strani nove obsežne požare. Angleži že sami priznavajo, da jim povzroča italijansko topništvo mnogo skrbi. Čim izvidniški oddelki in opazovalci javijo kakršen koli sovražni pokret, se že oglasi topništvo z najbližjih italijanskih postojank in sesuje na sovražne črte cele tone granat. Spričo sposobnosti častnikov in budnosti vojakov, se prizadevajo tudi ob takih prilikah sovražniku prav občutne izgube.

Kadar koli Glavni stan kratko omeni topniške dvoboje na cirenaiški fronti, znači, da tudi ob takih dneh sovražniku ni bilo prizanešeno. Bojazen, ki jo sovražnik kaže nasproti italijanskemu topništvu, priča, da se taki topniški dvoboji skoraj vedno končajo v prilog italijanskih topničarjev.

Seja vojaškega odbora trojnega pakta v Rimu

Rim, 25. maja. s. V soboto dopoldne je zunanji minister Ciano sprejel v palači Chigi vojaški odbor, ki je bil ustanovljen na osnovi trojnega pakta. Sprejema so se udeležili vsi člani italijanske, nemške in japonske delegacije v odboru in sicer predsednik odbora divizijski admiral Lais, general letalske eskadre Thal, divizijski general Rintelen, kontreadmiral Löwisch, polkovnika Welheim in Otsen, major Müller-Klemm, kontraadmiral Abe, polkovnik Šimizu, kapetan Mitunobu, podpolkovnik Bondo, podpolkovnik Anabe in korvetni kapetan Ismanaka, italijanski polkovniki Scalese, Ferrara in Ingravale, letalski polkovnik Brunetti, fregatni kapetan da Angyo in nekaj višjih funkcionarjev zunanjega ministrstva.

Po sprejemu pri zunanjem ministru se je vojaški odbor sestal k plenarni seji, ki jo je vodil divizijski admiral Lais. Odbor je proučil v duhu popolnega sodelovanja oboroženih sil vseh treh držav trojnega pakta nekaj važnih problemov, za katere je pristojen.

Kongres vojne kirurgije

Rim, 25. maja. s. V avli Julija Cezarja na Kapitolu so včeraj svečano otvorili narodni kongres za vojno kirurgijo. Na kongresu so se zbrale najbolj znane osebnosti medicinskega in kirurškega sveta. Častno mesto so zavzela zastopstva Nemčije, Španije, Rumunije in Bolgarije poleg diplomatskega zbora, med katerim je bil tudi nemški veleposlanik Mackensen. Ob začetku je podtajnik Stranke zapovedal pozdrav Kralju in Duceju, rimski guverner pa je pozdravil navzoče v imenu nesmrtnega Rima, zagotavljajoč, da so vse misli Italijanov obrnjene v en sam smoter: dvigniti vojaško silo dežele in doseči zmago. Nato je general Ingravalle v jedrnatem poročilu govoril o namenih kongresa in podal zanimive podatke o zdravstveni organizaciji v vojni. Med drugim je navedel, da je pod orožjem 13.000 zdravnikov. Mobiliziranih je 717 edinic, med njimi kakih 500 na operacijskih področjih. Urejenih je 140.000 ležišč za ranjence in bolnike. Senator Bastianelli je govoril o nalogah vojne kirurgije, grof Cavallero pa je zborovalcem sporočil osebni pozdrav Duceja in otvoril kongres v imenu Kralja in Cesarja.

Za povečanje proizvodnje

Nürnberg, 25. maja. s. Minister za narodno gospodarstvo dr. Funk je izdal proglas, v katerem poudarja potrebo, da se proizvodnja povsod do skrajnosti ojači.

Delovna obveznost na Finskem

Helsinki, 25. maja. s. Predsednik republike je podpisal uredbo, ki uvaja delovno obveznost za vse ljudi v starosti od 17 do 65 let, kolikor niso vojaško obvezni. Uredba se je takoj uveljavila. Delovni obvezniki bodo angažirani za gradnjo obrambnih naprav.

Poplave v Anatoliji

Ankara, 25. maja. s. V srednji Anatoliji je poplava delno uničila 300 hiš in številne mostove, poleg tega je povzročila veliko škodo na poljih med živino.

Zaposlitev Židov

Rim, 25. maja. s. Določeno je bilo, da bodo Židje uporabljeni za dela v javno korist. Prva skupina kakšnih 5000 oseb bo zaposlena za železniška dela v pokrajini Brescia Imperugia, za cestna dela v srednji Italiji in rečna dela v pokrajinah Roma, Rovigo in Verona.

Gospodarske težkoče Irske

Stockholm, 25. maja. d. Zaradi neprijaznega stališča Anglije napram svobodni irski državi grozi Irski nevarna kriza, ki utegne roditi dalekosežne posledice. Londonski list »Daily Telegraph« javlja iz Dublina, da postaja položaj Irske zaradi nespravljivosti Anglije od dneva do dneva težavnejši. Ker ni mogoč uvoz industrijskih surovin, pada čim dalje bolj industrijska delavnost in nevarno narašča število brezposelnih. Irska nima niti bencina niti premoga in ako ne bo uspelo v najkrajšem času občutno dvigniti proizvodnjo šote, ne bo mogoče pospraviti niti letošnje žetve. Zaradi pomanjkanja kurива je promet v Irski skoraj popolnoma zastal in skrčenje prometnih možnosti še bolj pritiska na vse gospodarsko življenje. V te velike težave je zašla Irska samo zaradi tega, ker Anglija proti njej praktično izvaja blokado.

Nesreča pri vežbah turške mornarice

Carigrad, 25. maja. s. O priliki vežb turške mornarice na Marmarskem morju je ena izmed granat eksplodirala v carigrajskem okraju Aksali. Neka edinica srednje tonaže, ki je bila v bližini obale nekaj milj od mesta, jo je po pomoti izstrelila v to smer. Granata je padla v bližino tramvaja na ulici v omenjenem delavskem okraju in ubila 4 ljudi, 19 pa laže ali teže ranila. Uvedena je bila preiskava.

Obnovite naročnino!

Obkolitev sovjetskih sil pri Harkovu

Poizkusi sovjetskih čet, da bi se prebile skozi obkolitveni obroč južno od Harkova, so propadli

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 25. maja. s. Vrhovno poveljništvo nemških oboroženih sil je objavilo včeraj naslednje poročilo:

Južno od Harkova so bile obkoljene znatne sovjetske sile ob priliki protinapadov, ki so bili včeraj zabeleženi. Njihovi poskusi, da bi prebile obroč, niso uspeli. V ostalem so enako propadli tudi olajševalni napadi, ki so jih rdeči sprožili od zunaj.

Na področju južnovzhodno od Ilmenskega jezera so bili tudi včeraj odbiti vsi sovražni napadi.

Madžarske čete so v zaledju vzhodne fronte ob priliki operacij, ki so trajale več dni, uničile močno oboroženo boljševiško tolpo. Pri tem so zaplenile mnogo vojnih potrebščin.

V severni Afriki in južno od Mekilija je topništvo obstreljevalo zbirajoča se motorna vozila. Nemški lovci so v letalskih spopadih nad Marmariko sestrelili 15 angleških letal. Sami so izgubili en aparat.

V zapadni Angliji so letala podnevi s težkimi bombami napadla pristaniške predele ob Bristolskem prelivu.

Kapetan Gräwe, bataljonski poveljnik pri nekem polku, se je odlikoval v borbah na polotoku Kerču s prav posebnim pogumom.

K potopitvi oklopnice »Maryland«

Nemški tisk o uspehih italijanskih podmornic

Monakovo, 25. maja. s. Potopitvi ameriške oklopnice tipa »Maryland« posveča tukajšnji tisk na dan obletnice, ko se je sklenil trojni pakt, največjo pozornost. Že mnogo mesecev, pišejo »Münchner Neueste Nachrichten«, se italijanske in nemške podmornice borijo skupno in v srečnem bojnem tovarištvu ne samo po Sredozemlju, temveč tudi na Atlantiku. Če je skupno število potopitev, ki so jih dosegle italijanske podmornice manjše nego število nemških potopitev, gre to samo na račun manjšega števila italijanskih podmornic, ki delujejo na Atlantiku. Sami nemški mornarji pripovedujejo o resnično junaških dejanjih italijanskih mornarjev in poudarjajo, da so njih hrabri in spretni manevri včasih brez primere. List pripominja, da pomeni potopitev ameriške oklopnice, ki je bila brškone namenjena na Pacifik, resen udarec ameriški pomorski sili v vzhodni Aziji in da se bo zaradi tega tem bolj občutila premoč japonskega brodovja. Rimski dopisnik istega lista navaja, da proslavljajo poveljnika Grossija v Italiji danes z istim navdušenjem, kakor so svoječasno v Nemčiji proslavljali prvega nemškega poveljnika, ki je potopil sovražno oklopnico. »Völkischer Beobachter« izraža najiskrenejše čestitke hrabri posadki italijanske podmornice »Barbarigo« in vsemu italijanskemu ljudstvu za ta veliki uspeh, ki je izrednega pomena v skupni borbi proti skupnemu nasprotniku. Ime poveljnika Grossija, podčrtava list, bo ostalo zapisano v zgodovini in ta dogodek dokazuje, da ameriška mornarica ni samo nesposobna varovati trgovskega brodovja, temveč niti ni zmožna zadostno obraniti se napadov osnih podmornic. Kar se tiče novih potopitev ameriških trgovskih ladij, menijo »Münchener Neueste Nachrichten«, je sedaj že očitno, da so napori ameriških ladjedelnic za nadomestitev izgub brezuspešni. Razlika med novimi gradnjami in bodočimi izgubami bo postajala v bodočnosti čim dalje večja. Zelo upravičen je tedaj, zaključuje list, pesimizem, ki se širi tako v angleških kakor v ameriških krogih glede strateškega položaja na Atlantiku.

Tokio, 25. maja. s. Vest o potopitvi oklopnice tipa »Maryland« objavlja japonski tisk z velikim poudarkom. Dnevniki priobčujejo na prvih straneh fotografije tega tipa oklopnic s podatki o oborožitvi, posadkah in drugimi podrobnostmi. Listi proslavljajo z živimi besedami italijansko mornarico, ki se bori s čim uspešnejšim zagonom proti skupnemu sovražniku.

Pregled bojev za polotok Kerč

Z vzhodnega bojišča, 25. maja. s. Ogromna bitka za polotok Kerč je končana. V kratkem času so nemške sile dosegle sijajno zmago, ki je tem večjega pomena, če se upošteva, da so Rusi na tesnem ozemlju polotoka razvrstili kar dve armadi, ki sta se opirali na naravni obrambni sistem, ki ga predstavlja močna depresija, ki deli polotok na njegovem najširšem mestu v dva dela. To depresijo imenujejo Tartarski jarek. Rusi so upali, da bodo ob Tartarskem jarku zadržali nemški napad, ker je bilo izredno težavno prekoračiti depresijo spričo celega sistema utrdb, ki si ga je sovražnik svoj čas uredil, toda že ob priliki prvih nemških napadov se je poizkusila odporna sila sovražnika in ugotovile so se nekatere njegove najšibkejše točke, proti katerim se je nazadnje sprožil val nemških ofenzivnih sil. Čete nemške armade, ki operira na Krimu in oblega sevastopoljsko trdnjavo, in rumunski oddelki so pričeli prodirati na skrajnem severu in skrajnem jugu Tartarskega jarka. Oba sunka sta si sledila eden za drugim. Sovjetsko poveljništvo je postavilo na obe točki svoje rezerve. Najjačji je bil nemški pritisk na jugu, kjer so izredno srdite borbe trajale dva dneva. Tam je prvim oklopnim oddelkom uspelo prodreti preko jarka. V severnem odseku bojišča so ruske rezerve izzvale srdite spopade, v katerih so nemške in rumunske čete trdno vztrajale in izvedle celo vrsto protinapadov, tako da je bil nasprotnik nazadnje prisiljen spričo izredno krvavih izgub umakniti se s svojih postojank. Tako je padla obrambna črta, na kateri bi se bil moral zadržati sleherni nemški napad. Na jugu so med tem velike nemške sile s podporo številnih topov in tankov že vdirale med sovražne postojanke.

V okviru take strateške razporeditve so se borbe razvijale nad vse naglo in nemški vojni stroj je znova povsem uveljavil vse svoje prednosti. Nemške sile so se sicer borile proti sovražniku, ki je bil po številu v premoči, toda nastopale so s tako naglico in povsem nenadno na raznih točkah bojišča, da so v hipu dosegle taktično in tehnično premoč. Ko je bil pregažen sovražni utrdbeni sistem, so nemške oklopne in motorizirane čete na levem krilu potisnile boljševike daleč nazaj in ogrožale njihovo središče in levo krilo.

Nemške letalske sile so med tem odločilno vplivale na razvoj borb. Cel armijski zbor pod poveljstvom generala Richthofna, brata slovitega letalca iz zadnje svetovne vojne, ki je prejel od Hitlerja že visoka vojaška odlikovanja za zmage in uspehe, ki jih je doslej dosegel tako na zapadnem kakor na vzhodnem bojišču, je v veliki meri prispeval k doseženi zmagi. Še pred pričetkom ofenzive na kopnem so skupine Richthofnovih letal izvedle celo vrsto nenadnih napadov na sovražna oporišča in razdejale sovražne naprave, kakor tudi uničile veliko število sovražnih letal na posameznih letališčih. Cele skupine bombnikov in lovcev so naravnost oblegale sovražna letališča, jih bombardirale in obstreljevale s strojnicami, toda tudi še po velikih izgubah, ki jih je utrpelo, je sovjetsko letalstvo razvilo zelo živahno delovanje na vsem bojišču in se močno upiralo nemškim letalom. Boljševiško poveljništvo je angažiralo na Krimu skupine svojih letalskih sil tudi iz drugih odsekov bojišča in nad Kerčem so se pojavila celo letala z daljnih letalskih oporišč. Zaradi tega so si nemške letalske sile le s težavo priborile premoč v zraku. V drznih podvigih in z ostrimi sunki so se nemški letalci nazadnje vendarle uveljavili tudi v teh okoliščinah. Strmoglavci in bombniki so vedno znova posegali v borbo, skupine lovcev pa so se neprestano spopadale s sovjetskimi letali in zadrževale sovjetske bombnike. V te spopade so posegale letalske sile z obeh strani z največjo borbenostjo. Rusko letalstvo je bilo decimirano in tako so nemška letala v vedno večji meri lahko vplivala tudi na razvoj borb na kopnem. Ko so očistila nebo, so se nemška letala s strojnicami pognala proti tlom in podprla nemške bombnike pri njihovih rušilnih operacijah. Obstreljevala so ruske postojanke s svojimi topovi in strojnicami. Napadala so boljševiške čete, ki so se po nekaj dneh hudih borb umikale sredi ognja nemškega težkega topništva, ki je rušilo sovjetske utrdbe in druge naprave. Napadi iz zraka so bili za sovjetske oddelke posebno hudi, ker niso bili nikjer zaščiteni. Tako je bil njihov odpor že omajan, ko so se proti njim pognale nemške oklopne sile.

Med tem ko so bile borbe ob pričetku bitke izredno srdite, je sovjetski odpor pozneje nenadno odnehal pod pritiskom jačjega nemškega orožja. Premoč, ki je bila v enem ali drugem odseku trenutno relativna spričo številčne premoči sovjetskih sil, se je od dne do dne stopnjevala. Ko je bil odpor sovražnega letalstva in vojske najhujši, so nemške letalske sile ojačile svoje operacije in izvedle na tisoče napadov. Nemški letalci so napeli vse sile in so v enem samem dnevu posegli v borbo kar po večkrat. Čim so se letala vračala na letališče, so bila takoj znova založena s pogonskimi sredstvi in bombami ter so nemudno zopet vzletela proti sovražniku. Tako so nemške letalske sile v odločilni meri vplivale na razvoj borb na polotoku.

Akcije nemškega letalstva

Berlin, 25. maja. s. Iz vojaškega vira se je zvedelo, da so nemška vojna letala na vzhodnem bojišču v soboto intenzivno bombardirala prometne zveze v sovražnem zaledju in zlasti železniška križišča. Hudo so bili poškodovani štirje tovorni vlaki. Nemški lovci so sestrelili 6 sovjetskih letal.

Berlin, 25. maja. s. Pri neki operaciji na vzhodni fronti so nemški lovci v zadnjih dneh v hudih letalskih spopadih sestrelili 12 sovražnih letal, ostala pa so prisilili, da so pristala za nemškimi črtami. Zaplenjena letala so bila novega tipa, sovjetski piloti ki so bili ujeti, pa so priznali, da ta letala po brzini in svoji okretnosti ne dosegajo nemških letal. V petek je bilo v raznih odsekih bojišča sestreljenih 44 sovjetskih letal. 42 so jih sestrelili nemški lovci, dve pa nemško protiletalsko topništvo.

S finskega bojišča

Helsinki, 25. maja. s. V južnem odseku karelske fronte je finsko protitankovsko topništvo z uničujočim uspehom obstreljevalo 5 sovjetskih utrdbic. Finski topovi in metalci granat so vzdrževali v tem odseku uspešen nadlegovalni ogenj. V odseku pri Rukajerviju so finski topovi in metalci bomb ovirali nasprotnikova utrjevalna dela ter prekinili nasprotnikovo gibanje na cestnih križiščih. V odsekih pri Uhtuji in Lohoiju ni bilo pomembnih operacij. Sovjetska bojna letala so poletela nad Finski zaliv in povzročila vzbuto v vseh obalnih mestih, kakor tudi v Helsinkih. Finska lovska letala so s hitrim nastopom sestrelila letalo tipa »Hurricane«, druga pa prepodila. Sovražnik ni izvršil nobenega bombardiranja.

Zastopnik nemške vojske o bojih na vzhodu

Berlin, 25. maja. s. Zastopnik vojaških oblasti je v soboto popoldne v razgovoru z novinarji napovedal, da bodo v kratkem objavljeni zaključni podatki o prvi fazi »obrambne« bitke in da bodo ob tej priliki objavljene tudi številke o ogromnih izgubah, ki so bile prizadete boljševikom. Druga faza, v kateri se je pričel nemški protinapad, se še razvija. Nemške operacije so zavzele ogromen obseg. Prav zaradi tega, je pripomnil zastopnik vojaških oblasti, ni računati s tem, da bo mogoče pred potekom dveh ali treh dni objaviti kakšne podatke o teh borbah, lahko pa se reče za sedaj, da se operacije nad vse ugodno razvijajo in da je pričakovati velike uspehe.

Torpedirana turška ladja

Carigrad, 25. maja. s. V manj ko enem tednu so zabeležili na Črnem morju tretji sovjetski napad proti turški plovbi. 1800 metrov od bolgarske obale, južno od Burgasa, je bila torpedirana 190-tonska ladja »Šifat«. Parnik se je potopil, posadka se je rešila na obalo z reševalnimi čolni. »Šifat« je plul iz Burgasa v Carigrad s tovorom premoga.

Vojna na morju

Berlin, 25. maja. s. Kakor se je zvedelo iz pristojnega vira, so oborožene sile trojnega pakta prizadejale sovražni mornarici od pričetka vojne dalje naslednje izgube: potopljenih je bilo 12 oklopnic, 62 križark, 11 nosilk letal, 144 rušilcev, 177 podmornic, 35 izvidniških ladij, 26 pomožnih križark in 109 drugih manjših vojnih ladij.

Rim, 25. maja. s. Argentinski parnik Rio Iguazzu je sporočil, da je vkrcal 55 brodolomcev z ameriške oklopnice, ki jo je potopila italijanska podmornica blizu brazilske obale.

Lizbona, 25. maja. s. Ameriški mornariški departement poroča, da je bila ob Atlantski obali potopljena manjša trgovska ladja, medtem ko je bila trgovska ladja srednje tonaže, ki je pripadala Hondurasu, potopljena v Mehiškem zalivu. Obe ladji so potopile osne podmornice.

Buenos Aires, 25. maja. s. V Mehiškem zalivu je nemška podmornica s topovskimi streli potopila manjši severnoameriški parnik in še neko drugo severnoameriško ladjo.

Hull svari pred optimizmom

Buenos Aires, 25. maja. s. Ameriški državni tajnik Cordel Hull je v komentarju o razvoju vojne svaril svoje rojake, naj se ne vdajajo optimizmu. Dejal je med drugim: Zapleteni smo v trdo borbo, ki jo bo mogoče dobiti le v sodelovanju vseh sil našega ljudstva s silami zavezniških narodov.

Hoover za diktatorska pooblastila Rooseveltu

Buenos Aires, 25. maja. s. Hoover je izjavil na seji odbora za državno industrijsko proizvodnjo, da mora Roosevelt dobiti vsaj na gospodarskem področju diktatorska pooblastila in da zahteva sedanji položaj močno omejitev gospodarske svobode v prid državi. Nekaj listov je glede na to očitalo bivšemu predsedniku Hooverju, da je popolnoma brez haska pridiganje o tem, da se Amerika boji za obrambo demokracije, ako mora v vojni izdajati ukrepe, ki značijo posnemanje fašističnih metod. Listi kritizirajo Hoovra tudi zaradi izjave, da ima vsak ameriški državnik pravico kritizirati vodenje vojne, da pa Roosevelt zasluži vso podporo in zaupanje zaradi ogromne odgovornosti, ki mu je naložena.

Novi ukrepi proti sabotaži v Zedinjenih državah

Buenos Aires, 25. maja. s. Iz Washingtona poročajo, da je predsednik izdal vrsto novih ukrepov proti sabotaži v vseh večjih podjetjih, ki so bistvenega pomena za narodno obrambo.

Obrambne vaje v Gibraltarju

Algeciras, 25. maja. s. Kaže, da hočejo angleška poveljništva na podlagi pridobljenih skušenj na kakšen način nevtralizirati uspehe sil osi. Po vesteh iz Gibraltarja je poveljništvo trdnjave smatralo za potrebno organizirati velik poizkus protiletalske obrambe. V relativnem miru, ki je trajal več tednov, je bila protiletalska obramba otoka predvčerajšnjim izredno aktivna. Proti večeru so lovci in bombniki dolgo leteli nad trdnjavo. Pri vajah so sodelovale tudi baterije velikega kalibra in rušilci.

Navodila Visokega komisarja predstavnikom upravnega sveta Borze dela

Ob navzočnosti inspektorja dela inž. Masere in izvedenca Visokega komisarijata majorja Petronija je Visoki Komisar predvčerajšnjim dopoldne sprejel predstavnike novega upravnega odbora Borze dela.

Predsednik ga je pozdravil s kratkimi besedami, zagotavljajoč mu, da bodo novi vodje znali izpolniti v celoti nalogo, ki jim je bila poverjena v korist zavoda in delavstva.

Eksc. Grazioli je v odgovoru na pozdrav opozoril navzoče na važnost naloge, ki jim je bila poverjena, in na odgovornost, ki so jo prevzeli tako nasproti vladnim oblastem, kakor nasproti delavstvu.

Podal jim je nato točne smernice, da bo Borza dela, ki bo imela funkcijo izplačevanja nakazil za brezposelne in za namestitve, upravljana z vso skrbjo. Poudaril je, da bodo morale biti podpore dejansko izplačane vsem, ki bodo imeli voljo za delo in ki ne bodo mogli najti dela, ne pa tistim, ki jih ni želja, da bi se sistemizirali.

V tem pogledu je še dodal, da je Občinski podporni zavod v stanju zadovoljiti vse potrebe brezposelnih in da je na ta način Borza dela razbremenjena številnih izrednih podpor, ki jih je morala dajati v preteklosti.

Nato je Visoki komisar podal smernice glede ustanovitve namestitvenih odsekov v središčih pokrajine.

Binkoštna kronika

Ljubljana, 25. maja

Imeli smo lepe binkoštne praznike. Nebo je bilo prizanesljivo oba dneva. Binkoštna nedelja je bila solnčna, naravnost idealna. Samo popoldne je veter nekoliko motil sprehajalce, zato pa je bilo ozračje prečiščeno in se je vsa ljubljanska okolica kazala v najlepši majski prelesti. Sevda je bil tudi ob letošnjih binkoštnih praznikih glavni dogodek birmanje v stolnici. Od zgodnjega dopoldneva dalje so hiteli birmanci in birmanke v spremstvu botrov in botric v cerkev, okrašeni avtomobili in kočije so prepeljavali imenitnejšo gospodo. In slaščičarne so imele dosti posla, pa fotografi tudi. Pred stolnico je bilo vse dopoldne mnogo ljudstva, ki je s še večjim zanimanjem kakor druga leta ogledovalo, kakšni so letošnji birmanci in v kakšni modi se letos postavijo botrice.

Dopoldne so bile trgovine povsod odprte. Delavci, nameščenci in uradniki so kakor običajno ob delavnikih opravljali svoje delo. Kljub temu pa je binkoštni ponedeljek še obdržal značaj polpraznika, zlasti popoldne. Nebo se je v ponedeljek zamrežilo in zaenkrat se nam spet obeta sprememba vremena.

Oba praznika so bila ljubljanska gledališča zelo dobro zasedena. V opero sta zlasti privabili mnogo občinstva prikupna operета »Boccacio« in odlično izvedena opera »Evgenij Onjegin«. V drami je kajpak dominirala »Vdova Roślinka«, ustrezal pa je tudi ostali spored. Tudi Veseli teater je imel lep delež, zlasti od strani botrov in birmancev. Kinematografi imajo splošno prav dobro žetev. Kljub znatno povečanemu prometu ob binkoštnih praznikih ni zabeležila kronika nobenih nezgod.

Dogodki na Dolenjskem

Novo mesto, 25. maja

Po prav lepem vremenu, ko je zavladala po vsem Dolenjskem že poletna vročina, se je v noči od četrtka na petek po soparnem dnevu nebo pooblačilo in v petek se je v zgodnjih dopoldanskih urah vlila prava ploha, ki so jo posebno toplo pozdravili vsi dolenjski kmetovalci. Dež je bil res pravi blagoslov za polja, pašnike in vrtove, ki so bili že potrebni moče. V pričakovanju dežja so gospodinje posebno v mestu hitele s sajenjem paradižnikov, da bi prav hitro vzklili. Po dosedanjih izgledih se obeta letos Dolenjskemu prav dobra letina, edino žito do sedaj ne kaže dobro in je še dokaj redko. Nekateri kmetovalci so že pričeli okopavati prvi zgodnji krompir, sadje je še vedno v najlepšem cvetju. Tudi čebele, ki so trpele zaradi dolgotrajne zime, so si že vidno opomogle in v zadnjih krasnih sončnih dneh že pridno obirajo po cvetočem sadnem drevju med. Binkoštni prazniki so bili zelo lepi.

Kljub močni jutrnji plohi je bil petkov trg dokaj dobro založen z živili. Na trgu je vedno več domače zelenjave, med katero pa še vedno prevladujejo razne solate in špinača, ki jih gospodinje tudi visoko cenijo. Manj je bilo tokrat na trgu mlečnih izdelkov in le prav zgodnje gospodinje so se lahko dovoljno založile s smetano, sirčkom in jajci za praznike. Tudi gobarjev tokrat ni bilo na trg, pač pa so okoličani prinesli spet večje množine malih mlevskih izdelkov, ki so jih kaj hitro pokupili mestni rejci malih živali.

V Ratežu pri Brusnicah sta se sprla na svojem domu brata Franteta. V navalu jeze je mlajši France navalil s sekiro na 28-letnega Jožeta ter mu z močnim zamahom presekal trebuh. Novomeški reševalci so težko ranjenega Jožeta takoj prepeljali v kandijsko bolnišnico. Njegovo stanje je prav resno, vendar upajo zdravniki, da ga bodo ohranili pri življenju, ker k sreči nima presekanega črevesa.

V četrtek popoldne je šel v svoj gozd nakladat drva posestnik Franc Gimpl st. iz Potoka pri Šmihelu. Pri nakladanju mu je padla iz sukniča na tla poleg vola usnjena denarnica. Še preden se je Gimpl zavedel, je vol že hlastnil po usnjeni denarnici in ves njegov trud, da bi jo iztrgal volu iz gobca, je bil zaman. Z denarnico je vol požrl štiri bankovce po 100 lir, nekoliko drobiža ter ček, ki se je glasil za visoko svoto in ga je komaj pred nekaj dnevi prejel od sina, ki dela v Nemčiji. Tako trpi Gimpl prav občutno škodo.

Na Pogancih pri Šmihelu je vozil na njivo gnoj 27-letni hlapec Jurij Beg. Med vožnjo je padel z voza zaboj gnoja na njegovo nogo in mu jo zlomil. V Rosalnicah pri Metliki je 47-letna žena posestnika Ana Starčeva padla tako nesrečno s poda, da si je zlomila desnico. Doma v veži pa je padla in si tudi zlomila desnico 68letna užitkarica Gazvoda Katarina iz Gaberja pri Brusnicah. Pripeljali so jih v bolnišnico.

Obnovite naročnino!

SPORT

Torino še ni prvak

...čeprav je visoko zmagal in je Roma izgubila točko proti Laziu — Venezia je zaostala

V XXVII. (ali XII. povratnem) kolu nogometnega prvenstva v diviziji A so bili v nedeljo doseženi naslednji izidi:

v Firenzi: Napoli-Fiorentina 1:0 (0:0), v Modeni: Modena-Bologna 1:0 (1:0), v Livornu: Juventus-Livorno 2:1 (1:1), v Milanu: Ambrosiana-Genova 1:1 (1:1), v Romi: Lazio-Roma 1:1 (0:1), v Genovi: Liguria-Milano 1:0 (0:0), v Torinu: Torino-Atalanta 9:1 (4:0) in v Triestu: Triestina-Venezia 2:2 (1:0).

Stanje točk po tem kolu je naslednje:

Torino 37, Roma 36, Venezia 34, Lazio, Genova 31, Juventus 30, Bologna 28, Triestina 27, Milano 26, Ambrosiana, Liguria 24, Fiorentina 23, Atalanta, Livorno 22, Napoli 19, Modena 18.

Situacija na splošno

Z napetostjo pričakovana tekma med romskima rivaloma Laziom in Romo se je končala neodločeno. Roma je prebrodila najtežjo zapreko pred zaključkom še dovolj srečno in njeni računi za osvojitev velikega naslova so slej ko prej še zmerom ugodni. Temno senco je vrgel na njeno trenutno postojanko nevarni Torino, ki se je to pot temeljito privoščil Atalanto iz Bergama. Njegova zmaga z 9:1 je spet nov rekord za letošnje prvenstvene izide med partnerji iste divizije in kaže zgovorno, da so Torinci trenutno v sijajni formi, vsaj na domačem igrišču. Pot do konca pa traja še tri nedelje in te bodo težje kakor je bila zadnja. Venezia, tretja izmed vodilnih enajstoric v letošnjem finalu, je popustila za eno točko, ki bo najbrže odločilna za njeno nadaljnjo usodo, in sicer po čudnem naključju po zaslugi njene ožje sosede Triestine. To moštvo, ki je jeseni začelo s silnim poletom in je potem sredi kampanje hudo popustilo, je v zadnjih nedeljah spet prijelo zares in celo vrsto terminov ni zabeležilo negativnega izida.

Med ostalimi srečanji predvčerajšnje nedelje, ki so bili bolj ali manj samo prestižnega pomena, sta omembe vredni zmagi obeh »outsiderjev« Napolija in Modene, od katerih je prvi celo dobil bitko z močno Fiorentino na njenem terenu, Modenci pa so na svojih tleh obračunali z lanskimi prvaki iz Bologne. Kaj pomaga, ko je bržkone že za oba prepozno? V ostalem pa je bila zadnja nedelja — kolikor ne mislimo na rezultat iz Torina — glede zgoditkov precej tesna, saj je bilo zabeleženih v 7 tekmah samo ubogih 14 golov, ali komaj po dva na vsako igrišče.

Nekaj podrobnosti

Iz Firenze: Do odmora brez gola, čeprav so domačini v premoči. Do edinega gola dneva pridejo Napolitanci v 14. min., ko eden napadalcev le ukani vratarja Griffantija — to je prav onega, ki je igral proti Španiji — s prav nedolžnim strelom. Mož se je zanesel na svoje noge, toda zadel je usnje slabo in že ga je imel v mreži za seboj. Sedaj šele se zdramijo pri Fiorentini, toda vsi napori so zaman. Napoli odnese obe točki s seboj.

Iz Modene: Vidna premoč Modene do prvega polčasa. Med raznimi akcijami na nasprotnikov gol je uspešna ena v 21. min., ki jo do kraja izvede Robotti. Žoga zadene prečko in se od nje zapiči v mrežo. Bologna izvede več akcij v obratno smer, toda napad zaigra vsako še tako zrelo pozicijo. To velja najbolj za Puricellija. Proti kraju igre spremenijo gostje sestavo, toda tudi to jim ne prinese uspeha. Še ono malo, kar pride do gola, drži odlični modenski vratar Sentimenti.

Iz Livorna: Prvih 45 minut sta obe moštvi izravnani in takšen je tudi rezultat. Po en gol na vsaki strani, Parola in Viani sta oba realizatorja. V drugem delu igre prevzamejo pobudo oni iz Torina. Za nagrado zabijejo zmagonosni gol spet po Paroli. Igra v ostalem ni bila na veliki višini.

Iz Milana: Napadati začne Ambrosiana in vratar Genove ima večkrat težak posel, toda v 32. min. je slednjič le prehudo in Cominelli zabije vodilni gol za domače. Minuto kasneje so Genovčani spet dobre volje, kajti Conti najde pot v mrežo in rezultat je spet izenačen. Po odmoru so gostje bolj v napadu in Milanci imajo dela dovolj, da se obranijo nesreče. Na drugi strani domačini ne opravijo nič več, čeprav igra Genova precej časa brez enega branilca in ji mož, ki se vrne poškodovan, tudi na krilu ne koristi mnogo več.

Iz Rome: Začetek gre v korist Lazia, toda svoj gol spravi v mrežo Roma, druga polovica igre je očitno pod taktirko Rome, svoj zgoditek pa zabeleži Lazio. Ne glede na to pa je remis najbolj pravičen — kajti zmage ni zaslužil nihče. Rimljani pridejo do štetja že v prvih 5 minutah, ko dobi Pantó idealno žogo od Brunelle in jo samo 2 metra od gola potisne med drogove. Nič bolj slavnostno ne izravna Lazio v reprizi, ko žogo zgrešita že dva od njegovih, potem pa jo dobi Puccinelli in potisne mimo presenečenega Masettija v mrežo. Bilo pa je še mnogo priložnosti za oba nasprotnika, toda nikogar ni bilo, ki bi jih bil znal izrabiti.

Iz Genove: Malo zanimiva partija. Milano je tehnično boljši, Liguria pa igra z večjim elanom. Edini gol tekme pade v 30. min. drugega polčasa. Meazza iz Milana se po odmoru ne vrne na igrišče ter igrajo gostje ves ta polčas samo z 10 ljudmi.

Iz Torina: Ploho golov otvori Ossola v 17. min, potem pa sledi njihova dolga vrsta v krajših in daljših razmakih. Zasluge zanje si delita v glavnem Gabetto in Borel, oba odlično razpoložena. Nenadna gneča pred golom Torina prinese onim iz Bergama častni gol sredi drugega dela igre.

Iz Triesta: Silno napeta in izredno živahna tekma od začetka do konca. Vodstvo prevzamejo domačini tik pred odhodom v kabine, in sicer po Grezarju — iz enajstmetrovke. V drugi polovici izravna Loich v 12. min in tudi potem še so gostje stalno v premoči. In res se jim posreči prehiteti Triestino s krasnim golom Perniga. Vse že kaže na popoln uspeh Venezie in ljudje zapuščajo areno, tedaj pa v 44. min. dobi žogo Tagliasacchi in Venezia mora pustiti točko v Triestu.

Vse po starem v diviziji B

X. povratna nedelja v prvenstvenem tekmovanju divizije B je prinesla naslednje izide.

v Spezii: Spezia - Vicenza 1:1, v Pratu: Udinese - Prato 4:1, v Savoni: Savona - Lucchese 4:0, v Bustu Arsiziu: Pro Patria - Siena 0:0, v Padovi: Padova - Fanfulla 2:0, v Bariju: Bari - Fiumana 2:0, v Pescari: Pescara - Brescia 2:0, v Alessandrii: Alessandria - Novara 3:0, v Reggiu: Reggiana - Pisa 2:0.

Stanje točk je po nedeljskem kolu naslednje: Bari 39, Vicenza, Padova in Pescara 36, Brescia 33, Novara 32, Alessandria 29, Spezia in Pisa 28, Savona, Pro Patria, Udinese 26, Fanfulla 24, Siena 22, Reggiana 21, Fiumana in Prato 17, Lucchese 9 točk.

Prav za prav je šlo minulo nedeljo v tej diviziji predvsem za dokončno zasedbo drugega mesta — na prvem »sedi« Bari zmerom trdneje — toda tudi te rešitve ni bilo. Vicenza, ki je imela največ možnosti, je pustila točko drugod, Padova in Pescara pa sta izkoristili Termin in zdaj so tri enajstorice tamkaj, kjer je bila zadnji teden samo ena. Naslednji dve moštvi sta močno zaostali, tako da bo odslej vodila odločilno borbo samo še četvorica, od katere pa uživa Bari že zelo velike prednosti.

Tudi ostali na delu

Sportni spored zadnje nedelje je bil zelo bogat, saj so zdaj na delu ne samo nogometaši, temveč prav vsi, ki se želijo udejstvovati v sportu in naravi. Med množico nedeljskih dogodkov smo utegnili za danes izvedeti le za nekatere pomembnejše in — recimo še — laže dosegljive, o ostalih pa bomo zapisali kaj pozneje iz drugih podrobnejših virov.

BOKSARSKI IZID IZ MILANA

V okviru velike boksarske prireditve na prostem v stadionu Vigorelli v Milanu je bil v nedeljo tudi važni dvoboj za naslov italijanskega prvaka v srednje-lahki teži med dosedanjim prvakom starim Carlom Orlandijem iz Milana in njegovim izzivalcem Egistom Peirom iz Trevisa.

Srečanje se je končalo z majhno senzacijo. Mladi Peire je takoj prešel v napad in ne dolgo za tem plasiral na Orlandija enega svojega najbolj značilnih udarcev, ki so nasprotnika primorali na deske. Ko se je hotel dvigniti še enkrat, ga je spet sprejela ploha novih zamahov in takoj nato se je — vdal. Borba je trajala natančno 2 minuti in 30 sekund. Italija ima zdaj novega in mnogo obetajočega boksarskega prvaka!

TENIŠKE DROBTINE

O dveh turnirjih za romski pokal, ki sta bila o binkoštih na sporedu v Budimpešti in Zagrebu, smo za zdaj informirani samo toliko:

Dvoboj med Madžarsko in Nemčijo je bil po prvem dnevu neodločen. Dočim je v prvem singlu zmagal Nemec Bartkowiak, je drugega dobil Madžar Szigety in stanje točk je bilo tedaj 1:1.

Italijani so v hrvaški prestolnici zmagali že po igrah prvih dveh dni, ki so jih vse štiri odločili zase. 4:0 v korist gostov je stanje točk sedaj, ko pišemo te vrstice.

V nekaj vrstah

V tekmah za vojno nogometno prvenstvo Nemčije je med 16 izbranimi moštvi iz vse države dunajska Vienna zmagala nad moštvom Germanie iz Königshütte z 1:0.

Spričo ugodnih vremenskih razmer so italijanski atleti zadnjo nedeljo že tretjič ali četrtič nastopili na prostem v zelo velikem številu in utegnili pokazati tudi nekaj odličnih rezultatov. Med temi velja na prvem mestu omeniti čas, ki ga je v teku na 800 m dosegel Lanzi v Triestu, in sicer 1:52.8, kar je za zgodnjo sezono več ko razveseljivo. Dalje so bili zadnjo nedeljo na italijanskih tekališčih doseženi še naslednji vidnejši izidi: v Milanu: 200 m Monti 21.6, v skoku v daljino Caldana 6.96, v skoku ob palici Romeo 3.80, v disku Consolini 46.27, v kopju Matteucci 40.64, v Turinu: na 5000 m Beviaqua 15:03.6 itd. V Parmi se je izkazal novi metalec diska Tosi z metom do 48.25 m, Federzani pa je tamkaj skočil v daljino 7.01 m. V hoji na 30 km je v Milanu zmagal znani specialist v tej stroki Cressevich v času 2:45.29.2.

Dunajsko nogometno moštvo Admire bo po binkoštih odpotovalo na daljšo turnejo v Turčijo. Ker je moštvo zaradi odsotnosti vojakov nekoliko oslabljeno, mu je državni trener Herberger preskrbel še nekaj ojačenj iz drugih nemških enajstoric. Glavne nastope bodo imeli Dunajčani v Carigradu.

Po porazu, ki ga je madžarska nogometna reprezentanca morala pred tremi tedni spraviti na lastnem igrišču v srečanju z Nemčijo, bodo Madžari prihodnjič nastopili v mednarodni tekmi dne 4. junija, in sicer proti reprezentanci Hrvatske. Kakor se sliši, nameravajo Madžari za to tekmo precej spremeniti ono elitno postavo, ki se ni obnesla proti Nemčiji.

V dnevih od 1. do 15. junija bodo v Barceloni in Madridu veliki mednarodni teniški turnirji, ki se jih bodo poleg domačinov udeležili tudi Francozi, Belgijci, Portugalci in Švicarji. Zanimivo je, da bodo v francoski ekipi nastopili tudi nekateri nekoč že slavni teniški igralci, kakor Cochet, Destremau, Petra in Laffargue.

Oskrba Čangkajškove vojske onemogočena

Po prekinitvi prometnih zvez preko Birme so onemogočene vse dobave Čangkajškovim četam

Tokio, 25. maja. s. Izguba prometne zveze po birmanski cesti pomeni smrtni udarec za vojno oskrbo Čungkinga. Se v letu 1940. je Čangkajškov režim prejemal vojne potrebščine iz angleških in ameriških dežel, kakor tudi iz drugih virov v naslednjem razmerju: preko Francoske Indokine 46%, po birmanski cesti 36%, preko Južne Kitajske 17%, po severnozapadni cesti 1%. Z izgubo zvez preko Indokine je postala birmanska cesta l. 1941. še večjega pomena za Kitajsko. Uvoz po tej cesti se je dvignil na 77%. Ko so padli še Hongkong in luke ob južni Kitajski, je postal pomen birmanske ceste še večji. Cesta je postala tako rekoč edina prometna zveza med Čungkingom in zunanjim svetom. Sedaj so Japonci onemogočili Kitajcem, da bi se posluževali te poti. Glede na to se more računati, da se Kitajska Japoncem ne bo mogla še dolgo upirati.

Tokio, 25. maja. s. Častnik, ki pripada k japonskemu glavnemu stanu, je izjavil, da se je angleški ekspedicijski zbor v Birmi, ki je štel 60.000 mož, v teku japonske ofenzive zmanjšal na 10.000 mož. Angleške čete so razen tega morale ostaviti vso svojo opremo z oklopnimi vozovi in avtomobili ter topništvom vred, da so se mogle čim hitreje umakniti v Asam.

Japonske operacije na Kitajskem

Tokio, 25. maja. s. Agencija Domei javlja, da je bilo v pokrajini Čekijang obkoljenih 5 čungkinških divizij, ki štejejo okrog 100.000 mož. Pri teh operacijah so Japonci zavzeli Ivu, Tungiang, Ksingčang in Nanki.

Tokio, 25. maja. s. Dopisnik lista »Asahi« sporoča, da je japonsko letalstvo, ki deluje v spodnjem delu čekijanske fronte izvršilo v enem samem dnevu preko sto poletov nad kitajska oporišča in kakšnih 30 napadov proti umikajočim se čungkinškim četam. S tem podpira japonsko letalstvo ofenzivo japonskih čet proti sovražnim postojankam ob reki Tungiang.

Tokio, 25. maja. s. Z nekega japonskega oporišča na Šangkungu sporočajo, da so japonske sile na ozemlju Lalanga uničile oddelek 3000 komunistov. Kitajci so izgubili 586 mož ter mnogo orožja in municije.

Bangkok, 25. maja. s. Čungkinški radio poroča, da so se japonske čete izkrcale na obali pokrajine Fukien, in sicer na področju Fučilova, ter da je bila kitajska posadka prisiljena, da se umakne.

Nove japonske osvojitve

Tokio, 25. maja. s. Šele sedaj javljajo, da so se japonske čete 17. t. m. izkrcale na otoku Busoangi, da so razorožile filipinske čete in osvobodile 102 Japonca, ki so bili internirani že od 10. decembra. Med očiščevalnimi akcijami na Filipinih so Japonci zasedli tudi otoka Kujo in Kalamjan.

Obnova tiska na Javi

Tokio, 25. maja. s. Iz Batavije poročajo, da so začeli na otoku Javi nanovo izhajati listi. Postavljeni so bili pod nadzorstvo japonske uprave. V glavnih središčih so Japonci uredili cenzurne urade.

Japonska ženska liga

Tokio, 25. maja. (Domei.) Uradno objavljajo, da je princesa Tošilo Higašikuni prevzela častno predsedstvo »Japonske ženske lige«, ki je nastala po spojitvi vseh japonskih ženskih društev in organizacij ter predstavlja danes edino patriotično žensko organizacijo svoje vrste na vsem japonskem ozemlju. Organizacija, ki ji načeluje princesa Higašikuni, šteje danes 20 milijonov članic po vsem japonskem imperiju.

Japonska demografska politika

Tokio, 25. maja. s. Svet za obnov vzhodne Azije je odobril načrt politično-vzgojnega in demografskega dela na osvojenem ozemlju. Namen tega načrta je, da se spravi v sklad kultura posameznih narodov z načeli japonske nacionalne politike. Glede demografske politike so bile sprejete določbe za porazdelitev Japoncev na področja vzhodne Azije. Japonski koloni bodo odšli na svoja nova mesta v spremstvu svojih družin, da bi se preprečili mešani zakoni.

4 km dolg podmorski prodor na Japonskem

Tokio, 25. maja. (Domei.) Dne 31. maja bo na svečan način proslavljena dogotovitev podmorskega prodora, ki veže mesto Šimonoseki s krajem Moji na južnem delu japonskega otoka Kiušu. Svečanosti bo prisostvoval japonski notranji minister Juzava. Novi podmorski prodor, ki pomeni veliko pridobitev v japonskem prometu, je dolg 4 km in meri 11 m v premeru. Prodor je v celoti izvrtan, vendar pa bodo dela v njem trajala še dokaj časa. Računajo, da bo za splošni promet otvorjen leta 1946.

Obnova žel. prometa med Bolgarijo in Turčijo

Carigrad, 27. maja. s. Listi poročajo, da so prispeli v Carigrad na poti v Ankaro odposlanci bolgarske železniške direkcije, ki bodo stopili v stike z voditelji turških železnic, da bi se skupno dogovorili o ukrepih za obnovo prometa med obema državama, čim bodo izgotovljena dela na obmejnih mostovih.

Naše gledališče

DRAMA

Torek 26. maja: Zaprto.

Sreda 27. maja ob 17.30: Poročno darilo. Red Sreda.

Četrtek 28. maja ob 17.30: Šola za žene. Red B.

G. Forzano: »Poročno darilo.« Ljubezniva tridejanska veseloigra iz današnjega življenja. Ljubezenska zgodba med mlado farmacevtko in avtomobilistom. Igrali bodo: Lucijo-Simčičeva, Carla-Jan, Ersilio-Nablocka, Annibala-Plut, učitelja-Gale, oficijala - Brezigar, Castellija - Presetnik, župnika-Bratina, hišno-Rakarjeva, zdravnika-Peček, letoviščarko-J. Boltarjeva, vaščana-Vertin, delavca-Raztresen. Režiser: prof. O. Šest.

Drama bo ponovila Shakespearejevo igro »Romeo in Julija« z Janom in Vido Juvanovo v naslovnih vlogah. Predstava bo v kratkem.

OPERA

Torek 26. maja: Zaprto.

Sreda 27. maja ob 17. uri: La Boheme. Izven. Gostovanje Josipa Gostiča. Cene od 32 lir navzdol.

Četrtek 28. maja ob 16.30: Carmen. Red Četrtek. Gostovanje Elze Karlovčeve.

G. Bizet: »Carmen.« Libreto te opere je posnet po znani Prosper Meriméejevi noveli. Zasedba partij je sledeča: Carmen-Karlovčeva, Jose-Francl, Escamillo-Primožič, Dancairo-B. Sancin, Remendado-M. Sancin, Zuniga-Lupša, Morales-Anžlovar, Micaela-Ribičeva, Frasquita-Polajnarjeva, Mercedes-Poličeva. Dirigent: A. Neffat, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: ing. P. Golovin.

Gostovanje Josipa Gostiča

Bivši član naše opere Josip Gostič bo pel 27. t. m. Rudolfa v Puccinijevem delu **»La Bohême«.** S to partijo si ni osvojil pred leti samo pri nas slovesa resničnega odrskega umetnika, temveč se je uvrstil tudi v Zagrebu med prve operne moči. Njegove odlike so postale očitne tudi inozemski kritiki in občinstvu, ko je gostoval na Dunaju in v Italiji. Priznanja in superlativov polne kritike so najboljši dokaz, kako ceni razvajeno in kritično inozemsko občinstvo vrline tega domačega umetnika.

Delovanje Josipa Gostiča v naši operi je zapustilo iskrene in zveste občudovalce njegovega kulturnega petja in tenkočutne igre. Njegove partije Des Grieuxa, Wertherja, Alfreda, Cavaradossija, Radamesa, Joséja, Pinkertona, Lenskega in princa v »Rusalki«, so umetniške podobe, ki ostanejo v trajnem spominu. — Na dunajski državni operi je gostoval v »Carmen«, »Trubadurju«, »Tosci« in »Bajazzu«. Njegov uspeh je bil tolikšen, da je dobil ponudbo za ponovna gostopanja v raznih partijah. Najnovejše lavorike je žel v Gotovčevem »Eru z onega sveta«, s katerim je pred nedavnim časom gostovala zagrebška opera v Rimu, Firenzi in Veneziji. Zanimivo je dejstvo, da so bili protagonisti te predstave trije Slovenci: Gostič, Kogejeva, Križaj.

Gostičev nastop v naši operi pomeni resnično veselje vsem uživalcem prefinjene gledališke umetnosti, ki bodo obžalovali le eno: da bo njegov nastop samo enkraten in da ne bodo imeli priložnosti slišati ga še v kaki drugi partiji.

Maša Sl.

Radio Ljubljana

TOREK, 26. maja 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Operetna glasba. V odmoru (8.) napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Trio Prek. 12.40: Sekstet Jandoli. 13.: Napoved časa — Poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. — Lahka glasba. 14.: Poročila v italijanščini. 14.15: Koncert orkestralne glasbe, vodi dirigent Gallino. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Polifonični koncert vodi dirigent Licinio Refice, sodeluje organist F. Vignaneli— priredi družba EIAR s sodelovanjem Papeškega zavoda za duhovno glasbo. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pesmi in napevi. 20.: Napoved časa — Poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30 Vojaške pesmi. 20.45: Koncert ritmo-simfoničnega orkestra Cora, vodi dirigent A. Semprini. 21.50: Predavanje v slovenščini. 22.: Koncert tria Santoliquido - Pelliccia - Amphiteatrof. 22.45: Poročila v italijanščini.

Umrl je po kratkem trpljenju gospod

Stefe Pavel

Pogreb blagega pokojnika bo v torek 26. maja ob pol 4. popoldne z žal. kapele sv. Jožefa, k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja.

LJUBLJANA, 25. maja 1942.

Žalujoči ostali

Kupujte edino pri naših oglaševalcih!

VSAK naš naročnik je zavarovan

ALI ste poravnali naročnino?

PREMOG DRVA
I. Pogačnik
LJUBLJANA
Bohoričeva ulica 5
Telefon 20-59

Skrivnostna dežela, skrivnostni ljudje

Zagonetna je kitajska dežela, zagonetno je kitajsko ljudstvo. Med najboljšimi poznavalci Kitajcev je Fjodor Perly, doma iz Šanghaja. Je izmed tistih mož, ki so doma po vsem svetu. Pisal je članke v nemščini in v enem izmed njih nam takole pripoveduje o skrivnostni deželi:

Kadarkoli sem prišel na Kitajsko, kjer sem prav za prav rojen, vselej je bilo drugače. In vendar je to bila vedno ista dežela, vedno isti narod. Skrivnost je v tistih 300 miijonov ljudi, skrivnost ki odbija polovico tujcev, polovico drugih pa napravlja malobrižne, da podcenjujejo kitajski svet. To delajo zlasti Angleži in Američani, med tem ko druga polovica tujcev, med njimi tudi Nemci in Rusi, nekoliko precenjujejo kitajsko bistvo in kulturo. Resnica o Kitajcih je tako nekako v sredi. Naj vam povem naslednjo zgodbo:

Ko sem bil poslednjič v Pekingu, sem obiskal starega poslovnega prijatelja Hsija Jo Čena. Pri njem sem se spoznal z nekim nemškim trgovcem. Tisti večer smo mnogo govorili o stari Kitajski, o državljanskih vojnah in o nacionalizmu. Hsi je bil prej strog nacionalist, sovražil je tujce, to sem vedel. Že nekaj let pa se je nosil po evropsko in je trgoval z Evropci. Zadnje leto, odkar ga nisem spet videl, se je kar nekam iztreznil in poameričanil, da sem kar strmel. Tisti večer je nemški trgovec nespretno rekel, da bo Kitajska kdaj že prišla k pameti, če bo odpravila čaščenje prednikov, ki je razpredeno kakor strašen pajek nad vso deželo in srka narodovo kri v nekakšen fantom preteklosti, namesto da bi se narod navajal k sodobnosti in bodočnosti.

»Preteklot je bodočnost,« je rekel Hsi mlačno kakor pač govore Kitajci. Takoj nato nama je pripovedoval, da je bilo njegovemu očetu februarja 1901 zapovedano, naj se poslovi od življenja, ker se je bil udeležil boksarskega upora in da je zato nemški cesar zahteval smrtne obsodbe nekaterih upornikov. Hsijev oče je začel jesti zlato v lističih. Na ta način se ne zastrupiš, marveč se zadušiš. Hsijev oče je bil pristaš taoizma in ta nauk prepoveduje, da bi si kdo pohabil telo. »To je najodličnejši način smrti,« je rekel Hsi. Naenkrat pa je začel govoriti o ženskah in je vprašal, ali so ženske v Nemčiji in Angliji v resnici take, kakršne so v poslaniški četrti v Pekingu. »Fjodor,« se je obrnil k meni, »ali so Rusinje lepe?«

Skomignil sem z rameni.

»Kitajske žene so kakor mesec,« je rekel Hsi in prepustil vsakomur, da si misli svoje.

»Rusinje so pa kakor zemlja,« sem končno pripomnil.

Hsi me je pogledal? »Potem so prave lisice.«

Premišljal je nekaj časa, potem je rekel smehljaje: »V mladosti sem nekoč ljubil tako lisico. Ko sem po očetovi smrti živel v Kalganu tem zúnaj pri Tatarin čisto sam, je nekdo potrkal na moje okno. Sodil sem, da so sovražniki, vzel sem pištolo in šel ven. Tam zunaj je stalo lepo dekle, tako lepo, kakor mesečeva kraljica. Prosilo me je zavetja, vsedlo se je k meni in je ostalo do jutra. O, kako je bila lepa. Nežna je bila kakor golobica, mehka in ljubka kakor breskvin cvet. Vsak teden me je potem obiskala. Neko jutro, še ob mraku, sem ji potem sledil. Tedaj sem videl- da je izginila v neki hiši. Ko sem zvečer tam vstopil, ni bila to nikakšna zloglasna hiša, marveč hiša nekega odličnega trgovca. Spoznal sem se z njim, trudil sem se za njegovo prijateljstvo in sem ga smel po kratkem času zvečer obiskati. Ko sem vstopil, sem spet videl tisto lepo dekle. Napravila pa se je, kakor da me ne pozna. Ogovoril sem jo in pozneje me je spremila domov. Toda spoznal sem, da je postala grda, strašno grda. Izginila je še tisto noč in nič več je nisem videl v Kalganu. Tri leta pozneje sem jo našel v orkestru na neki cvetlični ladji v Kantonu. Ko sem jo povabil na sestanek, me je nadrl neki Američan in me nabil. Tisto noč je dekle baje zastrupilo Američana. Zaprli so jo, vendar je ušla že prvo noč. Zjutraj je ležala na moji postelji njena slika z lepim šopkom svežega cvetja.«

Ko nama je povedal to čudno, čisto po kitajsko pripovedovano zgodbo, je Hsi odšel iz sobe. Z Nemcem sva se tiho pogovarjala o ožji zvezi med Hsijevo vero v duhove in med razbistrenostjo modernega trgovca, ki posluša radio in brezžično brzojavlja, pri tem pa je ves vdan staremu čaščenju prednikov. Tedaj je rekel nemški trgovec, da sem bil ves presenečen: »Tisto z njegovim očetom, ki se je zastrupil z zlatom, je puhla bajka. Njegov stari je bil po boksarski ustaji ujet kot navaden razbojnik in puntar in so mu v Čangpingu odsekali glavo. Nemška odprava pod poveljstvom podpolkovnika Parela je to opravila!«

Naenkrat mi je bilo za hrbtom čudno neprijetno. Okrenil sem glavo in sem videl, kako so bile Hsijeve oči pekoče uperjene v nemškega trgovca. Ne vem, kdaj in kako je tiho vstopil. Samo trenutek se je blestel njegov pogled, poln srda in brezmejnega sovraštva. Potem je bil Hsi spet čisto blag in prijazen in nama je začel kazati krasne slike kitajskih deklet.

»Pridite jutri popoldne v mojo pisarno,« je povabil nemškega trgovca,« popeljeva se z avtom na bivališče mojega prijatelja v okolico, tam boste lahko kadili in boste videli lepa dekleta.«

Naslednji dan opoldne sem se zglasil pri Hsiju in mu rekel: »Dragi prijatelj, kaj nameravate storiti z Nemcem?«

Pogledal je mimo mene: »Fjodor, ali ste tudi vi prepričani, da so mojega očeta res obglavili?«

»Ne!« sem se lagal. »To so pripovedovali vaši sovražniki.««

Zaupljivo se mi je nasmehljal: »Spoštovani Nemec in jaz se ne popeljeva na izlet v okolico.«

Razumel sem, kaj to pomeni. Hsi je v zadevi svojega očeta obvaroval dostojanstvo in čast, in to je vsakemu Kitajcu glavna reč. Zagotovil sem mu svoje zaupanje. Poglobila sva prijateljstvo.

Še tisti večer me je prijela policija, ker me je nekdo ovadil, da delujem za boljševike. Prestal sem noč v zaporu in naslednje jutro sem se med drugimi pričami skliceval na veletrgovca Hsija Jo Čena, ki lahko neoporečno izpriča, da sem brez vsake krivde. Hsi Jo Čen je prišel in mu je uspelo, da je gospode na policiji res prepričal o moji nedolžnosti. Kljub temu ne dvomim, da je bil Hsi Jo Čen tisti mož, ki me je bil ovadil policiji.

Vaša skrivna želja:

„Da bi učakal 80 let!"

Ko minejo pomladne vremenske in zdravstvene motnje in zakraljuje v deželi poletje, se počutimo najbolj trdni in je zato v nas tudi največ veselja do življenja. Toda upoštevajmo pesnikove besede, da je treba prav tedaj, kadar je najvišji dan, izmeriti daljo in nebeško stran — pa prenesimo to navodilo na same sebe in pretehtajmo, kako si zagotovimo čim daljši, čim lepši in čim koristnejši obstanek na svetu. Lahko nam koristno služijo naslednje pobude, ki jih je dal ugledni dunajski vseučiliški profesor, zdravnik dr. Adolf Lorenz.

Mladost v poznih letih

Človek je bitje, ki najbolj hrepeni po obstanku na zemlji. Vedno mu je žal, da ni že od davnine na svetu, in za hudirja noče verjeti, da ga nekoč ne bo več, čeprav lahko sleherni dan vidi pogreb in čeprav že od otroške dobe dalje ve, da smrt se na nobenega ni pozabila. Tem bolj hlastno se zato oprijema verske tolažbe, ki mu zagotavlja večno življenje na onem svetu. Vzlic tej lepi nadi želi človek živeti vsaj tako dolgo, kolikor je mogoče, in prav gotovo bi ne klonil, če bi mu kdo ponudil, da zamenja onostransko življenje s posvetnim. Na tej zemlji bi rad učakal vsaj osemdeset let. To je prav za prav nesramna zahteva, ako vemo, da je povprečna človeška starost bila še pred osmimi desetletji komaj štirideset let. Človek si torej dandanes želi življenje podvojiti. Če pa pomislimo, da je srednja življenjska starost pridobila v zadnjih osmih desetletjih celih dvajset let in da torej danes iznaša že šestdeset let, tedaj vidimo, da se je človek že precej približal izpolnitvi svoje goreče želje.

Katera pot nas najzanesljiveje vodi k zaželenemu cilju? Ali se moramo odreči radostim življenja, četudi jih kot razumna bitja zmerno uživamo, ali pa je morda meniška skromnost s prostovoljnim odrekanjem neobhodno potrebna? Ali smemo piti samo vodo in ne tudi vina, in ali se moramo navsezadnje zatekati samo h kakšnemu kobiljemu mleku? Na vsa ta vprašanja se da odgovoriti z znano zdravniško prigodbico. Prišel je k zdravniku mlad moški in ga za božjo voljo prosil, naj mu pove, kako lahko učaka osemdeset let. Zdravnik ga je o vsem temeljito izprašal: ali pije, ali kadi, ali je razvajen v jedi, ali je morda preveč zaljubljen. Ničesar od vsega tega. Tedaj je na mah bilo konec zdravnikove potrpežljivosti in je zaskrbljenemu angelu v človeški podobi ogorčeno odgovoril: »Človek božji, če ničesar ne počnete in ne uživate, čemu pa potem sploh živite? Čemu potem želite učakati osemdeset let!«

V nobenem pogledu seveda ni smisel življenja, da bi se izživeli, to se pravi: da bi življenje ubili, marveč da ga po pameti uživamo. Kdor je v vsakem pogledu zmeren, se mu ni treba ničemur odrekati. Kdor sodi, da je življenje na tem svetu zgolj za to, da se pripravimo na onostranstvo in da si nebesa prislužimo z odrekanjem, mu ni treba biti v skrbeh, da mu bo s takim pojmovanjem življenja odvzeta priložnost zaslužne meniške skromnosti. Mnogo težje je namreč: odreči se užitku pri užitku samem, kakor vnaprej se docela odreči slehernemu užitku. Po domače rečeno: mnogo težje je sleherni dan se odrekati četrti cigareti, če je zdravnik dovolil samo tri. Mera v uživanju nas trdo preizkuša sleherni dan in sleherno uro. Tu spoznamo, koliko je v nas volje in premagovanja.

Kako je že s tobakom in pijačo?

Toda ne živimo zato, da bi samo uživali, marveč je tudi treba življenje dajati daije, da zagotovimo človeško večnost. S tem je mišljena ona časovno omejena večnost, ki je odmerjena človeškemu rodu v valovanju svetovnega dogajanja. S tem pa še vedno ni izpolnjen namen in smoter našega življenja. Ne živimo zavoljo življenja samega in da bi ga dalje dajali, temveč mora biti ta možnost z našim sodelovanjem omogočena tudi našemu bližnjemu.

Kdor hoče biti osemdeset let star, se ne sme vdajati nobeni strasti, predvsem pa ne najnevarnejši — prekomernemu kajenju. Da, kajenje je treba tem huje obsojati, ker nikakor ne spada k potrebam življenja, kakor jed in pijača. Tobak je najslajši, pa tudi najnevarnejši strup, iz človeka dela sužnja, preden se tega ne zave. Na vsak način je tobak neprimerno bolj nevaren kakor alkohol. Mnogi ljudje se zdijo neobčutljivi v pogledu nikotina. Kade in puhajo kakor tovarniški dimniki, ne da bi jim to vidno škodovalo. Toda nikar naj ne varajo samih sebe! Zakaj navsezadnje bodo vsi nenasitni kadilci vendarle zboleli na staničju. Ženskam škoduje nikotin še bolj kakor moškim. Sicer pa sodimo, da strastnih kadilk ni veliko in da ženske v glavnem vendarle kadijo največ iz pohlepnosti in zavoljo mode, o kateri itak vemo, da dopušča vse neumnosti.

Tobaku takoj sledi alkohol kot patentirani uničevalec, ki pa vendar še od daleč ni tako nevaren. Srčne bolezni, otrditev jeter — to je po navadi kazen za prekomerno uživanje opojnih pijač. Po moji sodbi ne more normalen, resnično razsoden mož zapasti strastnemu pijančevanju. Na žalost pa po statistikah iz zavodov za duševne bolezni, ki navajajo delirium tremens, nimamo potrdila za tolikanj optimistično naziranje. Norcem in strastnikom je težko kaj dopovedati, zato naj bo tale beseda rečena samo pametnim ljudem: dobro pivo je izvrstno sredstvo za želodec in zmerno uživano vino razveseljuje pametne ljudi ter jih v starosti krepi.

Greh zoper sv. Duha

Nadaljnji patentirani uničevalec človeškega zdravja je požrešnost. Tako imenovani greh zoper svetega Duha je pri kulturnem sodobniku najmanj razumljiv. V tem pogledu se razumni ljudje pač lahko zgledujejo na nerazumnih živalih. Kajti resnično malo je živali, ki se prenažro. Kar jih je za zakol, jih moramo umetno pitati, ker se prostovoljno nočejo prenažreti. Strast nezmernosti je torej lastna človeku, kateremu moramo venomer pridigovati, da se tedaj počuti najbolja in da je takrat najsrečnejši, če pozna nasprotje sitosti, to se pravi: če je malce lačen in se mu obeta dobra malica. Seveda pa pri jedi ne sme nikoli pozabiti na naslednje kosilo in si mora okus zavarovati z zmernostjo. Izguba vitke linije, ki jo ženske tako objokujejo, je moškemu postranska reč. Vendar pa mora tudi moški vedeti, da tolšča obremenjuje srce in ga izčrpuje. Kdor hoče doseči osemdeset let, mora ostati vitek in prožen.

Pa preidimo k naslednjemu uničevalcu upanja na osemdesetletnico, namreč k trdi stolici. O tej nadlogi, ki je zlasti lastna ženskam, lahko rečemo samo to, da je zastajajoča vsebina lenega črevesja stalen vir zastrupljanja vsega organizma. Zdravniki se že dolgo borijo proti lenivosti črevesja, katere smo pa navadno v veliki meri sami krivi. Vendar s svojimi nauki s tem ni obogatel noben zdravnik, pač pa so doslej že milijone nagrabili tisti, ki izdelujejo različne pilule in odvajalne čaje.

„Kakor nekoč v maju..."

In zdaj prihajamo k poglavju,, ki se ga je treba dotakniti z rahlimi prsti, da ne ranimo nobenega nežnega čustva. Če nas pesnik vabi: »... pa govoriva spet o ljubezni, kakor v maju nekoč ...«, tedaj ne kaže takemu pozivu v ničemer ugovarjati, čeprav se bliža življenjska jesen. Kajti od besed do dejanja je dolga pot. Dejanje pa je v jeseni življenja prepovedano, saj staro pravilo pravi, da je ljubezen pravica mladosti. To velja seveda samo za moške, ne pa tudi za ženske. Pri takih razmišljanjih se venomer vsiljuje vprašanje: kdo je še mlad in kdo je že star?

Zaupna posvetovalnica

Zelena Krka. Najprej vam moram povedati, da preveč zahtevate in premalo nudite! Nisem nikak prerok iz svetega pisma stare zaveze, da bi vam mogel odgovoriti na dve kočljivi, a le v nekaj besedah izraženi vprašanji. Pišite več! Ste sebični, čustveni, a neuravnovešeni.

Veselje — 18. Rokopis izdaja neizkušeno, naivno, plaho, a iskreno osebo. Pazite, da vas vrtinec življenja ne zanese. Drugo vprašanje je resnejše, zato bi bilo dobro, da mi tisto osebo opišete in po možnosti navedete poklic, izobrazbo in rojstne podatke, nakar vam bom lahko mirnejše vesti svetoval.

D. in O.?! Vi in vaša širokogrudna izvoljenka doživljata morda najlepše urice svojega življenja. Kar se vam danes zdi tako hudo, se vam bo v prihodnjih letih zdelo nebeško lepo. Taka nedolžna prva ljubezen, ki je v resnici samo simpatija, je najlepši del človekovega življenja. Ali ne vidite, da je še otrok, čeprav že duhovit? Njene sedanje odločitve niso važne, morali boste počakati. Oba imata lepi duši in dobri srci, vendar se šele razvijata. Da bi le taki ostali.

Odmev. Negativna poteza vašega značaja je sebičnost. Ste pa med tistimi ženskami, ki svojemu zakonskemu drugu, ki ga ljubijo, nudijo izredno mnogo. Mislim, da se bosta ujemala. Ker je njegov rokopis kompliciran, bi potreboval za analizo dalíše pismo, ki bi vam ga vrnil. Če vas ljubi ali ima vsaj simpatije do vas, mu iskreno in dostojno odkrite svoja čustva, saj pred njim se ne boste ponižali, ko se tako dolgo poznata in sta si dobra prijatelja.

Vesna. Res se zna zgoditi, da boste razočarani. Zato se umaknite. Iz tega se globlje čustvo ne bo razvilo. Ker ste sedaj v razvojni dobi, vam vsaka malenkost razburka notranjost in bi vam tak dogodek utegnil zagreniti življenje. Zberite vso voljo in vztrajajte, da preživite nevarni čas. Ko dorastete, pa boste lahko srečni.

Štajerka 3. On je sebičen, domišljav, materialist — slab značaj. Taka je tudi njegova ljubezen. Pri nji pa imajo glavno besedo čustva. Je neizkušena, on pa izkušen, zaradi tega ima močen vpliv nanjo. To pa ne bo dolgo trajalo, ker si značaja preveč nasprotujeta. Prej ali slej bo vpliv popustil. Vprašanje je, kdaj. Da bi ne bilo, kakor sami pravite, prepozno. Če je njena prva ljubezen, ne boste imeli lahkega dela, ako boste hoteli zvezo preprečiti. Povejte ji, da je vredna boljšega zakonskega druga. Ona bo dobra žena in bi bilo škoda, da bi jo nevreden mož onesrečil.

1900. Prilagam vam svoj rokopis in vas prosim, da izrečete sodbo o mojem značaju. Ker je več ali manj hudobije in zvijače v vsakem ženskem bitju, sem pripravljena na najhujše in prosim, z resnico na dan, nič olepšavanja! — Radi bi me zapeljali, kaj? Mene, belolasega starca? Prej bi moral vašo sliko videti! Torej značaj: Ste zviti, duhoviti, čustveni in imate mnogo smisla za življenje.

26. VI 41. 1. Preživljate težke trenutke svoje mladosti. V vaši notranjosti se vrši boj in le težka se prilagajate stvarnosti. Niste še dosegli ravnotežja in ste kljub letom še otročji in neizkušeni, vendar se razveseljivo boljšate. 2. Nestalnost, samovoljnost, sebičnost, nepoznavanje življenja in lahkomiselnost so njene senčne lastnosti. 3. Filozofija ni za vas. Žensk še ne poznate, zato jih ne razumete. S sedanjo simpatijo ne bo nič.

13. IX. 1941. Je čustvena in nagonska iz teh dveh lastnosti pa izvirata nestalnost in zahrbtnost, ker pri nji razum stvarno ne obstoja. Zaradi tega vam svetujem, da stike prekinete, ker se vam bo v kratkem zgodilo podobno in bi bilo kaj takega v morebitnem zakonu še hujše. Pri tem si nimate ničesar očitati. Razumem vas in ste lahko srečni, da ste za časa prišli na jasno. Kakor vidite ni niti tako lahke preizkušnje prestala. Doživljate, kar je določeno, da doživi vsak, zato dajte svojemu razumu diktatorska pooblastila in pika, novo poglavje!

Ombra 3. Čeprav ste se odločili za tako značko, je v vašem značaju sama svetloba. Same dobre lastnosti imate. Čeprav so morale vaše lepe, odkritosrčne oči videti že mnogokaj nepričakovanega in nevrednega, še zmerom idealno gledajo v svet. Dobri, pošteni in odkritosrčni boste ostali vedno. Naj še podčrtam: trdno voljo in vztrajnost imate in še niste dosegli ravnotežja, čeprav se že razmeroma dobro poznate. Dobra žena in mati boste, kakršne ne srečavamo vsak dan.

Ljubezen 22. Rokopis izdaja človeka, ki mu je življenje vsekalo v srce krvave rane in ima trpečo dušo, a je kljub temu ohranil vero v življenje in v dobro. Razočaranja so ga naredila previdnega in nezaupljivega. Je odkritosrčen, uravnovešen, vztrajen, ima trdno voljo in zna biti zvest mož, vendar bi bilo življenje z njim posebno vprašanje, ker se mi zdi, da ga ženske zaradi nenavadnosti težko razumejo. Kar odloči, drži.

Ljubljana 53. Prebral sem vaše ganljivo pismo in proučil priloženi rokopis in v duhu sem jo videl, kako gre po cesti ponosna in resna, nikogar ne pogleda in s svojim obnašanjem zbuja vsepovsod občudovanje —, in videl sem tudi mater, ki z žalostjo bere te vrstice. Taka je njena krinka. Za njo pa se skrivajo neiskrenost, sebičnost, strast in posledična zaslepljenost, da ne vidi, kako podlo je njeno ravnanje. Poleg dejstva, da bo prišla ob dobro ime, ji predočite tudi gorje in škodo, ki jo povzroča varani ženi in nedolžnim otrokom. Morda se bo njeno nežno, v bistvu dobro srce zganilo. Če pa to ne bo zadostovalo — o kaki ljubezni v tem primeru ni govora —, ji povejte, kaj jo lahko doleti, poleg sramote, vsesplošnega zaničevanja, opravljanja in drugih neprijetnosti, če se stvar izve. Za zakonolom določa zakon kazen do enega leta zapora, ki se ne da spremeniti v globo. Kazen doleti oba: njo in njega, in jo sodišče izreče na pobudo zasebne tožbe.

Negotova. Res si niste izbrali pravega poklica. To pa zato, ker nimate zanj veselja, ker ste skromni, nežni, čustveni, neodločni in niste materialistični, tisti poklic pa zahteva odločnega, brezobzirnega, drznega in uspeha željnega človeka.

Slovenska fotografija. Želja po uspehu in vztrajnost pri prizadevanju za dosego svojih ciljev zavzemata vidno mesto v vašem značaju. Ste tudi natančni, škodujeta pa vam neodločnost in plahost. Vaš značaj še nima dokončnih oblik.

Alfonso Crociere:

Grozilna pisma

Zgodbica iz mirnih časov

Nekega dne je prinesla gospodu Travniču gospodarica pismo, tipkano na stroju. Pismo se je glasilo:

»Vaše gospodstvo! Drznem se Vam javiti, da boste živeli samo še osem dni...«

Pod tem je stal pečat z mrtvaško glavo in z dvema vzkriž položenima kostema — namesto podpisa. Gospoda Travniča je pismo neskončno vznemirilo.

»Kak predrzen paglavec je to?! Pa kako more tako nezmotljivo vedeti, da bom umrl čez osem dni? Neprijatelja nimam, a prvi april je že davno mimo. Če ima tu posla kaka »črna roka«, ki hoče s pretnjo od mene izvabiti denarja, potem brez dvoma mora slediti jutri drugo pismo s pogoji, po katerih bi mogel še ostati pri življenju.«

Drugi dan prejme gospod Travnič res novo pismo, toda še krajše od včerajšnjega:

»Vaše gospodstvo! Živeli boste le še sedem dni.«

»In to je vse!?« vzkrikne mož. »Hotel bi vendar, da se mi razjasni! Kdo, vraga, je zaplotnik, ki mu ni dovolj, da mi krade pokoj, nego mi še tako skopo odmerja dni mojega življenja, da bi obupal! Če bo šlo tako naprej, ne vem, kaj bo...«

Ko je gospodarica dala svojemu najemniku tretji dan pismo, je rekla:

»Jako ste bledi, gospod, kaj vam je?«

»Kaj sem v resnici tako bled?«

»Ali ste morda bolni?«

»Nisem. Le slabo sem spal, nič drugega ni.«

A oči je upiral v pismo, katero je gospodarica držala v roki. Mislil si je:

»Ali bom slednjič dognal resnico? Ah, ta strašni vprašaj mi raste v glavi v brezkončnost.«

A v pismu je bilo zapisano:

»Vaše gospodstvo! Živeli boste le še šest dni!«

Gospoda Travniča se loti prava besnost.

»Kako ne bi človek znorel pri vsem tem?! Kaj naj počnem? Naj pokličem policijo? Vem dobro, kaj mi bodo rekli: Počakajte!... To znam končno tudi sam, toda glej, že imam vsakovrstnih prikazni. Nocoj sem se stresel iz sna, tipal sem svoje srce in govoril sam sebi: Hvala Bogu, še bije! Edino Edgar Allan Poe, tisti ameriški pisatelj za povesti grozot, bi znal opisati moj neizmerni strah. Oh, ko se mi ne bi toliko smililo to udobno stanovanje, saj bi pobral vse svoje cunje in jo mahnil v beli svet. A bojim se selitve. Pa vendar vse tako kaže, da se bom moral v teku šestih dni po sili seliti. Ne morem niti misliti na to.«

Četrti dan je gospod Travnič slišal svojo gospodarico, kako pripoveduje sosedu:

»Zdi se mi, da v tem mladeniču ni vse v redu. Ves se je nekam spremenil.«

A ko je zatem potrkala, se gospod Travnič ni premaknil. Vrgla je pošto pod vrata. Drhteč kakor v mrzlici odpira pismo. V njem je natiskano:

»Vaše gospodstvo! Živeli boste le še pet dni.«

»Ne! Ne!« je ječal gospod Travnič in norel po sobi, »to ne pomeni pet dni živeti, nego pet dni v najstrašnejših mukah umirati. Slabše mi je nego onemu, ki je obsojen na vislice. Ta vsaj do zadnjega dne upa na pomiloščenje.«

Tega dne se Travnič odoravi k vedeževalki, ki mu prerokuje bogato nevesto.

»Kaj morda ne vidite kakega neprijatelja?« vpraša Travnič. »Moža, ki me hoče uničiti in mi vzeti življenje?«

»Vidim same prijatelje, ki vas ljubijo.«

»Zdaj sem mirnejši... Kaj sem dolžan?«

»Petdeset lir.«

Plača in gre.

»Ali mi je povedala resnico?« se je vprašal. »Dvomim. Kaj, če bi šel še k drugi vražarici, ki vedežuje iz kart! Dvojna nit več vzdrži.«

Druga vražarica mu ne napove ženitve, nego bogato dediščino.

»Kaj imam od vsega tega,« je mrmral odhajajoč, »ko pa se moram v petih dneh ločiti od sveta... Ena mi obljublja bogato ženitev, druga pravi, da se sploh ženil ne bom. Katera ima prav? Kaj bi mi rekla tretja, ki zna z dlani čitati bodočnost?«

Ni se dolgo pomišljal.

»Imate nenavadno dolgo črto življenja,« mu je govorila tretja, gledajoč v njegovo dlan, »učakali boste 110 let.«

»To mi je zares drago. Pa ne vidite nič, kar bi mi moglo to dolgo življenje prekiniti?«

»Najmanj ne!«

»Ali ne vidite nikake ženitve ali zapuščine?«

»Ne vidim. No, ako se želite oženiti, vam lahko postrežem z naslovom ženitvene agenture. Take stvari opravljajo tam jako diskretno.«

»Hvala za nasvet! Človek se ne sme prenagliti. Koliko plačam?«

»Ko bi prišli nekaj dni prej, bi to napravila za štirideset lir, od včeraj pa so se cene za 40% zvišale. Ko je pa življenje tako drago!...«

Odhajajoč je gospod Travnič mrmral:

»A moje življenje je še stokrat dražje, odkar se zanj bojim...«

Prihodnji dan dospe novo pismo:

»Vaše gospodstvo! Živeli boste le še štiri dni.«

»Tega ne morem več zdržati! Saj mi niti jed ne tekne več. Ko bi mi ta hudič vsaj povedal, koliko terja denarja za odkupnino — da bi mogel doživeti onih 110 let!«

Dan zatem prejme gospod Travnič navadno pismo:

»Vaše gospodstvo! Živeli boste le še dva dni.«

»Kaj!« plane on, »to je že preveč! Ne pozna usmiljenja! Zdaj mi hoče še en dan ukrasti! Včeraj sem imel še štiri dni, danes le še dva. To je pomota. Tega ne morem dopustiti.«

Drugi dan je bil gospod Travnič že ves obupan, ko je prejel list z navadnimi besedami:

»Vaše gospodstvo! Živeli boste le še en dan!«

»Dobro, od jutri ne bom nikomur odprl. Dobro sem se oborožil, moji samokresi so nabiti. Naj le pride paglavec, ki mi tako življenje zastruplja!«

Nato pregolta dva najbolj zanimiva romana in ogromno jabolčno potico, katero mu je spekla gospodinja. Za večer pred usodnim dnem sploh ni legel spat; a naposled ga je premagal sen in je zaspal. Ob osmih zjutraj ga prebude trije močni udarci na vrata.

Skoči s postelje in pobere pismo.

»Vaše gospodstvo! Živeli boste le še trenutek, dokler se ne prepričate, da je naš najnovejši izum — kako se iz beljaka najbolje tolče sneg — pravi tehniški čudež. Točnost in genijalnost našega sistema sta nedosegljiva. Primerna cena daje priliko tudi najbolj skromnemu žepu, da si ta izum pribavi. Kažemo z njim poizkuse in prodajamo ga v naši pisarni v Zvezdi št. 312, kamor se izvolite obrniti.«

A na koncu je bilo tiskano z velikimi črkami:

»Najboljša je tista reklama, ki najmočneje deluje na oko in domišljijo.«

Gospod Travnič začne tekati po sobi:

»Hitro, hitro palico in klobuk! Oh, ta prokletnik, ki mi je s svojo ničvredno reklamo celih osem dni spreminjal v pekel!«

Čez pol ure je izstopil iz avtomobila v Zvezdi pred hišo s številko 312. Prosil je, da ga odvedó k domiselnemu tovarnarju.

»Dober dan,« je pozdravil, ko je vstopil, a glas mu je drhtel od upravičene jeze. »Rad bi vam čestital za vašo duhovito reklamo kakor tudi za vaš izum, katerega ne poznam. Dovolite mi zato, da na vas preizkusim orodje za izprašenje obleke...«

In palica gospoda Travniča je jela padati po tovarnarju. Razume se, da se je brž prelomila, a gospod Travnič je zletel iz pisarne kakor žoga. Ko je prišel domov, je spoznal, da ima modro oteklino pod očesom in nekaj bul na čelu; ali to ga ni skrbelo. Nasprotno, čutil je, da mu je zelo odleglo. In z nasmeškom je mrmral:

»Ah da, kako lepo je to naše življenje!«

Rastlinstvo na Japonskem

Japonska črešnja v Ljubljani

V pogledu rastlinstva napravi Japonska ponekod na tujca vtis, ko da bi bil v velikanskem umetno napravljenem rastlinjaku, kjer so zbrane rastline z vseh delov sveta. Kakor malokje na svetu vidiš poleg mogočne palme — simbola tropičnih krajev — vitko jelko severnih pokrajin, poleg mogočnih bambusovih nasadov pšenično polje in v bližini ogromnega kafrnega drevesa nežno brezo. Japonska šteje nad 3000 vrst raznih rastlin, med temi samo dreves 160 vrst, katerih ima Amerika le 155, a Evropa 85 vrst.

Velika raznoličnost v rastlinstvu ima svoj pogoj v posebnem podnebju. Na Japonskem in na Koreji se srečata severno in južno podnebje. Pozimi prevladujejo monsumski vetrovi »ojašivo«, ki prihajajo severno od Sahalina, poleti pa topli vetrovi »kirošivo«, ki vejejo z juga in prinašajo pogoste nevihte in nalive.

Ker je Japonska zelo razsežna in se razprostira od severa proti jugu, ima v glavnem štiri različna podnebja, ki vplivajo na rast najraznovrstnejših rastlin in drevja tako v dolinah kakor v goratih krajih. Tako ima Japonska:

tropski gozdnati pas, ki sega na jugu do Kiu-Šiu, kjer uspevajo sladkorni trs, smokva, banane, razne palme, kafrno in lakovo drevo, gumijevec in oranže. Na Formozi, na višini preko 2000 m, rasejo iglavci do 60 m višine;

subtropski pas se razprostira od 450 do 1800 m nadmorske višine ter sega do 35 stopinje sev. širine, a v južnem delu Koreje na Kiu-Šiu v višini 600—1200 in v Šikoku preko 760 m. V tem pasu rasejo: bambus, cedra, cipresa in mnoge vrste iglavcev, od katerih je najlepši črni bor, ki ga umetniki radi upodabljajo na svojih umetninah (slikah, vazah itd.). Subtropski pas je vedno zelen in listje ne odpada. V njem gojijo tudi jabolka, hruške, višnje, marelice in breskve. Plodovi pa so zaradi velike vlage zelo vodeni in nimajo tistega prijetnega vonja kakor naše sadje. Vendar se Japonci v zadnjem času zelo prizadevajo, da odpravijo te nedostatke. Poleg naštetega sadja uspeva v tem pasu zelo dobra vrsta mandarin »mikan«, ki imajo docela drug okus in vonj ko pri nas znane mandarine. razen tega uspeva še posebna vrsta datljev »kaki« in višnje »biva«, ki ima po več koščic. Od grmičastih vrst se odlikujejo po svoji lepoti: japonska palma, kamelija, magnolija, aralija, lovor in rododendron;

severni zmerni pas ima alpski značaj. Imenujejo ga tudi pas bukev, ker prevladujejo v njem bukve. Razen teh vidimo še jesen, brezo, topol, hrast, kostanj, divjo višnjo, razne iglavce, cedro in značilno japonsko jelko. Tu rase tudi posebna vrsta smokve, ki jo imajo budisti za sveto drevo, in grmičasto drevo »sakaki«, ki ima v šintoistični verski sekti simboličen pomen;

arktični pas se razprostira navzgor od severnega zmernega pasu. To je pas najraznovrstnejših iglavcev. Sploh se japonski gozd odlikuje po mnogovrstnosti dreves, kakor tudi po pisanih barvah zlasti spomladi. Gozdovi Japonske zavzemajo 59 odstotkov vsega ozemlja (Francija 18%, bivša Jugoslavija 30%) in obdelane zemlje je le 15%.

Na jugu Kiu-Šiu, kjer je stalno zeleno rastlinstvo, dosežejo magnolije in kamelije ter orhideje višino do 10 m. Razne ovijalke se ovijajo okrog mogočnih dreves do 30 m v višino. Njih prepletene žile so tako čvrste, da bi mogle držati tudi most manjšega obsega. Bambusov je 50 raznih vrst. Nekateri zrasejo do 20 m visoko.

Od kulturnih rastlin ima Japonska vse, kar potrebuje, če vključimo tudi Mandžurijo. Najglavnejša rastlina je riž, ki uspeva povsod do 38 stopinje sev. širine. Razen njega gojijo pšenico, ječmen, rž, proso in ajdo, zadnji dve rastlini v višinah preko 1000 m, kjer drugo ne uspeva. Tudi mnogo vrst boba sadé. Najbolj znana je »soja«; iz nje delajo zlasti omako in sir »tofy«, brez katerega ne sme biti navaden japonski obed. Japonska goji tudi čaj, tobak, bombaž, indigo, sladkor, kafro in drugo.

S posebno ljubeznijo goji Japonec lotos, ki rase v jezeru in čigar ogromni listi štrle iz vode ter zibljejo v svoji sredini rdeč, vonjav cvet. Plod je vrsta orehov, a korenina je sladka, ker vsebuje škrob. Sadi se v plitvi vodi. Lotos ima za Japonce verski pomen: to je simbol človeške duše, ki se rodi v temini in nepopolnosti ter odide čista in brez greha v nirvano.

Ker ima Japonska tako bogato in raznovrstno rastlinstvo, ima s tem tudi vse življenjske potrebe za prehrano, za graditev koč in drugih koristnih naprav. Zahvaljujoč se temu obilju je Japonska že zgodaj dosegla visoko stopnjo kulture, še preden je stopila v stik z ostalim civiliziranim svetom.

Majski hrošč pred sodiščem

Srednji vek imenujemo dobo naivne miselnosti, dobo šarlatanstva in vražarstva. V tej dobi naletimo na najneverjetnejše miselne razpletke in najbolj kruto prenapetost. Ne smemo se torej preveč čuditi, če so tedanji »izobraženci« tudi nevedni živali pripisovali polno razsodnost človeka in ji prisojali odgovornost za škodo, ki jo je le-ta povzročila v svojem prirodnem nagonu za obstanek.

Tako beremo, da so obsodili na vešala svinjo, ki je požrla svoje mladiče, nekega prašiča pa zato, ker je do smrti ugriznil otroka. Eno ko drugo žival so privlekli pred zbor sodnikov ter jima določili celo zagovornika. Ker je bila krivda obeh jasno dokazana, so ju ob prisotnosti velike množice na javnem trgu obesili. (Bogve, če je bil krvnik tako pameten, da ju je pokopal — v loncu?)

Takih obsodb so bile deležne najrazličnejše dvo- in štirinožne živali, pa tudi razen mrčes in hrošči. Med poslednjimi zlasti majski hrošč.

V mnogih zapiskih starega in zlasti srednjega veka najdemo zagovore in zakletve majskega hrošča, največjega škodljivca mladega brstja pomladi. Tako je 1479. neki mestni svetnik v Bernu zahteval od tedanjega sodišča, naj vendar pozove roparskega hrošča na odgovor za škodo, povzročeno po polju in sadnih vrtovih. V čudni vlogi hroščevega zagovornika je bil neki Johanes Perodatus iz Freiburga. Po obsodbi je bil izdan sledeči odlok:

»Ti hudobna, nepopolna kreatura! Ti, hrošč, čigar predniki niso bili vredni biti v Noetovi barki! V imenu našega milostljivega gospoda župana in pri strogosti, ki je je deležen vsak nepokornež, zapovedujemo tebi in vam vsem, da se v naslednjih šestih dneh odstranite iz vseh naših krajev, na katerih rase hrana za ljudi in živali. Če pa bi toženi hrošči ne hoteli ugoditi tej upravičeni zahtevi, se imajo zglasiti prihodnji dan po preteku šestih dni in navesti opravičljive razloge svoje neposlušnosti.«

In ker neposlušni hrošči niso niti izginili v šestih dneh, niti navedli razlogov za svoje škodljivo delovanje, je bilo nad njimi izrečeno prekletstvo. Da bi jih bili pametno pokončevali, ni nikomur padlo v glavo.

Tudi čarovnicam so pripisovali izvor hroščeve nadloge. V letu 1498. so v mestu Liegnitzu videli, kako lezejo majski hrošči iz žepov dveh starih žen. Zvezali so revici ter ju vrgli v velik kup, prav v ta namen nabranih majskih hroščev. Po nekaj urah so ju v strašnem stanju, izgrizeni in napol mrtvi izvlekli iz kupa ter ju sežgali na grmadi.

Kako vzgojimo jagode v sobi

Vrtnarji v velikih podjetjih, ki imajo za seboj številne izkušnje, lahko ponosno pripovedujejo, kako se jim je posrečilo v zimskih vrtovih in cvetličnjakih vzgojiti ananas, pomaranče, citrone in druge južne rastline. Dandanes seveda ni časa za tak luksuz, dovolj je, če se posveča pažnja vzgoji okusnega domačega sadja. Zgodnja kultura raznih sadežev zahteva strokovno moč in mnogo nege. Vendar je podana možnost, da takorekoč v domačem okviru posamezniki sami vzgojimo zgodnje jagode. O tem pripoveduje Viljem Jancsó, ravnatelj budimpeštanske mestne vrtnarije:

Glavni pogoji so: prostrana, zračna soba, okno, ki se pozimi dobro zapira in skozi katero sije sonce nemoteno v sobo, dalje 16 do 18 stopinj Celzija stalne temperature, predvsem pa zdrave rastline zgodnjih vrtnih jagod, ki jih z enoletno vzgojo pripravimo za sobno rast. Konec maja ali v začetku junija si oskrbimo v kaki vrtnariji sadike zgodnjih jagod: laxtons nobles, ananas, sharpless ali leader. Primerno zemljo ustvarimo z dvema deloma prsti iz tople grede, z delom kravjega gnoja, z nekoliko peska in z nekoliko dobre vrtne prsti. V 10 kg te mešanice dodamo 100 gramov superfosfata. Tako pripravljena zemlja pride v cvetlične lonce v premeru 12 do 14 cm, nakar vsadimo zdrave sadike po 4 ali 5 v en lonec, 3 do 4 cm narazen. Da se naglo zakoreninijo, ostanejo lonci v sobi ob oknu. Če jih ponesemo na prosto, jih postavimo v zaboj, kjer jih pustimo 10 do 12 dni pod steklom. V tej dobi jih le malo zalivamo, pač pa škropimo. Konec drugega tedna posadimo lonce na prostem v zemljo ali pa jih postavimo na okno ali na balkon, kakor vse ostale sobne rastline. Zdaj jih izdatno zalivamo in enkrat na teden dodamo raztopino hranilne soli ali malce gnojnice. Razvoj se začne. Rastline bohotno uspevajo. Po nekaj tednih se spletejo rastline v lep velik grmič. Na vseh koncih in krajih se pokažejo tanki izrastki, ki jih je treba dan za dnem neusmiljeno trgati, kakor je treba odstranjevati tudi prezgodnje popje. Z nastopom jeseni omejujemo dolivanje in opustimo krmljenje s hranilno soljo ali gnojnico. Še pred nastopom nočnih mrazov zavijemo lonce v drobno drevesno listje, do dveh prstov na debelo. To je manj potrebno za rastline kakor za to, da preprečimo, da bi mraz razgnal lonce. V ostalem ostanejo še nadalje na balkonu ali na oknu, v kolikor jih nimamo docela na prostem. Začetna kultura je s tem opravljena.

Prava vzgoja se začne v začetku decembra, ko prenesemo rastline v stanovanje. Sedem, osem dni stojé v hladnejšem prostoru in jih le malo zalivamo. Po tej prehodni dobi očistimo stebelca, odstranimo suhe liste in postavimo lonce dokončno na njihovo mesto, na okno. Zalivamo jih previdno, takorekoč čuvstveno, kajti prevelika množina škoduje prav tako kakor premajhna. Oprašimo jih dnevno dvakrat do trikrat. In zdaj bomo lahko opazovali, kako se naše jagode sicer počasi, toda stalno razvijajo. V šestih do osmih tednih si naglo sledi popje. Ker pa mora rastlina marsičesa pogrešati, ne pustimo vseh popkov v cvetje. Dovolj je, če ima vsaka rastlina šest ali osem popkov, ki so se istočasno pojavili. Ostale previdno odstranimo. Že pred razcvetom, ko so se začele naše rastline razvijati, smo jih spet napitali s hranilno soljo ali z gnojnico v razdobju po 6 do 8 dni. Med cvetenjem in po odcvitu oprašimo rastline, dva tedna ne škropimo, da voda ne uniči nežnih rastlin. Ko latvice odpadejo in se začne razvijati plod, podpremo vejice z majhnimi lesenimi oporniki, da ne bo sad ležal na robu lonca ali na prsti. Še nadalje previdno zalivamo ter skrbimo za vlažen zrak s tem, da škropimo ostale rastline, ki rastejo v bližini. Če nastopi sončna pomlad, se začno jagode v aprilu rdečiti in ves trud je poplačan z dehtečim pridelkom. Seveda je taka vzgoja jagod samo ljubezniv opravek, ki človeka tudi čez zimo veže z zelenečo prirodo. O kakšni obilnejši vzgoji jagod v sobi ni mogoče govoriti. Vsak sobni vrtnar pa bo s ponosom postavil na mizo jagode, ki jih je čez zimo sam vzgojil.

Meh za smeh

Predlog zastran ledenih patronov in mokre Zofke

Vsi poznamo zli sloves »ledenih« svetnikov in njihove — hm — »mokre« spremljevalke. V koledarju so se postavili nalašč tja v sredo maja, le, da nam nagajajo. Do skrajne meje hočejo zavleči zimo. Ampak temu mora biti enkrat konec. Meje se lahko postavijo bolj ali manj navznoter ali nazven. Kaj bi to?! Kako bi bilo to lepo in koristno! Premislite! Ledenjake in to mokro Zofko bi dali, recimo, kam v sredo februarja. Veste, kaj se to pravi? Ne? To se pravi, da bi sredi februarja že sadili fižol, kumare, paradižnike in papriko. Sredi februarja bi imeli že domačo berivko, marca grah, aprila kolerabico in maja že novi, mladi krompirček. Kako, da si niso umni pratikarji zmislili tega že prej! Ko je pa tako enostavno: stari koledar — rsk, ledenjaki v februar in imeli bomo južno podnebje in z njim vred vse prijetnosti, ki bi se jih v obilni meri začeli posluževati.

Moja Bučka — dve leti in tretjega pol šteje — je ta problem že rešila z njej primerno lahkotno gesto. Ko se je zadnjič izvolila igrati s koledarjem — »bom samo malo gledala«, je rekla — rsk, pa je šel maj na dvoje in z njim vred tudi vsi trije ledenjaki z Zofko vred. Zdaj iščemo moža, ki bi znal brez škode vtakniti to gospodo kam v februar, pa bo zadeva rešena. V finančno-gospodarsko tujsko-prometno-socialno-higienskem pogledu bi ogromno pridobili. Z eno besedo, bilo bi za nas boljše in sploh bi bili vsi veseli.

Malenkostne težave, ki bi nastale, bi z lahkoto premostili. V šolah ne bi več peli: »Ljubi maj, krasni maj, konec zime je sedaj«, ampak »Ljubi februar!« Jasno, ker bi februar bil pač že maj. In treba bi bilo najti rimo na »—uar« kakor je bila prej ganljiva rima na »maj«. Pa »Mrzli veter tebe žene« bi dali v muzej, ker bi mrzlega vetra — če smo na jugu, ne? — sploh ne bilo več in bi se selike sploh več ne selile od nas in bi nam vedno pele kratek čas. Tudi majski hrošči ne bi bili več majski ampak februarski. Takim malenkostim je treba priti v okom, če ne bo to večni glas vpijočega v puščavi.

In zastran zaljubljencev bi bilo tudi vse v redu. Saj bi bili kar za tri mesece na dobičku. Tri mesece daljša ljubezen, to niso mačkine solze. Še daleč ne. To je takorekoč odločilnega pomena, to bodo morali pritrditi vsi, ki niso imeli treh mesecev odveč, da bi bolje spoznali svoje bodoče boljše polovice. Pa pust in pustni korzo! Ah, kakor v Nici. Kako je tam, ne vem, le slišal sem, da je zelo imeniten, razkošen in sploh pravi pustni karneval. Zastran tujcev bi se to obneslo in bi šel glas in sloves o naši gostoljubnosti in cvičku daleč preko meja in bi zanj dobili gotovo odjemalcev na pretek. Tudi pesniki bi manj zmrzovali, saj bi lahko osedlali svojega Pegaza že februarja. Če se torej dobro premisli, ne bi bilo slabo vse to. Pratikarji imajo zdaj besedo.

Mirko Ljubič.

*

PAMETNEJŠI

»Preden sem te vzela, me je snubilo več pametnejših kakor si ti.«

»Da, da, to so dokazali, ko so te pustili!«

*

DENAR, DENAR...

Prijatelj sreča prijatelja pa ga vpraša:

»No, Marko, sem slišal, da si se oženil! Kako je v zakonu?«

»Nič mi ni všeč.«

»Kako to? Kaj te žena nadleguje?«

»Pa še kako! Zjutraj že vpije za denarjem, opoldne isto, zvečer isto, ves dan nič drugega ko: denar, denar, denar!«

»Hi, kaj pa dela s tolikim denarjem?«

»Ne vem! Jaz ji ga doslej še nobenkrat nisem dal.«

Izidor Horvat:

Obletnica

Nastopijo dnevi v človekovem življenju, ki so vklesani v spomin. Taki dnevi ali spomini se po stari šegi proslavljajo pri pijači v mejah možnosti in po osebnih okusih. Ljudje najdejo zmeraj povod za kako proslavo; zdaj pijejo na veselje, zdaj na žalost. Slavijo mnogo manj pomembne spomine, kakor je na primer obletnica ločitve zakona.

Aleš Bezlar je slavil tako obletnico. Prenesel je težišče proslave med štiri stene odimljene krčmarske sobe. Njegova ločena žena Rezka si je želela tih in topel večer v objemu svojega prijatelja. Njun skupni prijatelj, Blaž Doga, pa je sklenil drugovati obema lepo povrsti.

So lepe te proslave v družbi prijateljev pri pijači ob hrušču in petju pa ob neizogibnih sentimentalnih napitnicah, pa tudi one v dvoje v tihi, z mesečino obsijani sobici niso karsibodi.

V zakonu med možem in ženo so — pravijo — gotova razdobja, ko potresejo zakonske temelje vihri podobne krize. Prva in najnevarnejša da nastopi kmalu, tam nekje med drugim in tretjim letom zakona iz ljubezni, pri drugih pa, kakor nanese slučaj in raznoterosti. Tako prva kriza med zakoncema, ki zamaje celo stavbo zakona, je lahko usodna za nadaljnji obstoj skupnosti ali se pa konča z uvedbo osebnega režima; kakopak z boljšo polovico pri krmilu.

Zakaj nastopi potres v tem razdobju, še poklicani niso točno dognali. Resnica je, da je v zakonu zakoncev Bezlarjev prišlo do preloma v tretjem letu. Rezka in Aleš sta obrnila drug drugemu hrbet. Še prehuda nista bila drug na drugega. Našla sta se mlada, si ugajala na prvi pogled in se na hitrico poročila. Nastopilo je nekaj prijetnih mesecev, potlej pa občutek zakonskih spon, nekaj neprijetnosti v trdem vsakdanjem življenju, premalo resnosti pa preveč zasanjanega pričakovanja neminljivih sladkosti. Mikalo ju je v svobodo. Šla sta vsaksebi.

Aleš se je kratkomalo znova poizkusil v fantovskem življenju, Rezka pa si je že prvi večer razhoda poiskala začasnega zavetja in tolažbe pri prijatelju Blažu. To je bil njun prijatelj, pa je sčasoma Rezka ugotovila, da je bolj ljubezniv od moža in več srca ima za njo.

Življenje je šlo neizprosno po svoji večni poti. Niti za najmanjši hipec se ni ustavilo, ko sta se razšla dva mlada zakonca. V svoji skrivnostni malhi je nosilo ljudem radosti in tegobe; le-te je oberočki razsipavalo po zemlji, one je delilo s skopuško roko. Tegobe so bili deležni večji del tudi Aleš, Rezka in Blaž. Od njih je pripadal debelejši delež Alešu. Onadva sta si tudi vsakdanje težave lajšala čestokrat v dvoje ali sta jih vsaj pozabljala v nežnostih in ljubezni, Alešu so pa alimenti odščipavali borni uradniški kruhek, še bolj pa so mu grenili pijačo.

Dovolj je bilo vzrokov, če se je Aleš živo spominjal razporoke vsak dan, vsak mesec, zlasti okrog prvega. Kako mu ne bi stala v spominu ob obletnici. Ves dan je bil nataknjen in razdražljiv. Zvečer se ga je lotevalo dolgočasje, nabit je bil z gnevom nad življenjem in s srdom nase in na vse ljudi. Kar razganjalo ga je. Kozarček je v takem nastrojenju prijatelj in tolažnik.

Na dan, ko je bilo treba odriniti alimente, je Aleš gledal Blaža z volčjimi oči. Pa se je spet potolažil in njunega tovarištva ves mesec ni motilo nič posebnega. Danes — danes pa je tudi do Blaža čutil isto sovraštvo kakor do vsega okolja, da, do vsega sveta.

Aleš je sedel v kotu male sobe sam zase in je pil. S pijačo je le bičal občutke in čustva. Čutil se je popolnoma osamljenega — najbolj neznatna stvarca v vesoljnem stvarstvu. Šlo mu je na jok. Blažev prihod pa je posvetil v njegovo otožje kakor sončni žarek v megleni dan. Godila mu je kar nenkrat Blaževa druščina. Mahnil je z roko, kakor bi podil vse nagajive tumorne misli, prijel ponudeno roko in se nasmejal.

Vendar je čutil Aleš danes poleg vsakdanje še neko neznano tropsko žejo. Znotraj je gorelo in peklo liki kovaško oglje in je Aleš zalival in gasil. Pijači se tudi Blaž ni rad izneverjal. Tako je vino netilo kar prijetno razpoloženje. Prijatelja sta se pogovarjala, se šalila z natakarico, oštela oštirja, zapela in si celo napivala. Podražila sta se, si ponagajala in se smejala, dokler niso rekli: »policijska«...

Blažu se je meglilo, razbral pa je vendarle v kotičku spomina, da je obljubil Rezki prebiti z njo drugo polovico večera. Zaželel si je biti pri njej in mudilo se mu je. Ne tako Alešu. On bi najrajši raztegnil nočne ure; hotelo se mu je še vina in tovarišije. Pridržaval je Blaža in ga rotil. Ta pa je okajeno položil pred njega, kaj in kako je mislil: »Moram še k njej, k Rezki. Huda bo... Je pa Rezka ženska, da kaj!« Prešorno se je smejal in odkolovratil.

Aleša je zadelo kakor strela iz jasnega. Obsedel je liki uklenjen. V zbeganih možganih se mu je neverjetno jasno posvetilo. Omoten je bil, samo telo je bilo opito, duša mu je z brezobzirno lučjo posvetila v njegovo zapuščenost. Zagledal jo je vso, videl vso svojo revščino in storilo se mu je milo. Drugi trenutek se ga je polotil bes. Udaril je po mizi, da so se potočili kozarci na tla. Razjarjen se je zapodil v vrata in na ulico.

»Ne bo... ne bo hodil k njej!...« Škrtal je z zobmi in stiskal pesti.

Čutil je sovraštvo do vsega in sredi sovraštva se je liki plamen dvigalo hrepenenje po njej, po njegovi nekdanji ženi.

Tekel je. Se sicer zadeval ob vogale hiš na obe strani ozke ulice, vendar je tekel, gnan od togote in hrepenenja.

»Lop, pof... bum« — je djalo po Blaževi glavi. Aleš je tolkel z neznansko močjo. Udarci so padali liki julijska toča.

Po prvi osuplosti se je zbral še Blaž. Postavil se je v bran in vračal udarec z udarcem, brco z brco. Razvil se je kaj prijazen boj. Prijatelja sta se obdelovala brez besedi. V noč so odmevali le udarci in kak pritajen stok, če je glava le preveč butnila ob zid. Nalik razboritima petelinoma Aleš in Blaž nista odnehala, dokler nista v bolečinah in obnemoglosti obležala.

Rezka je z rastočim nemirom sledila kazalcema na mali uri. Blaža ni bilo od nikoder. Ni ji bilo zadnje tedne preveč zanj. Ljubezen ji je nudil, a še to je delila z neko drugo, kakor je pred kratkim zaznala. Pa kaj samo ljubezen, če je pa življenje zahtevalo in dajalo sto in sto velikih in malih skrbi, malih in velikih težav! Šivanje je bilo za Rezko utrudljiv opravek, prinašalo je skop zaslužek. Pri vsem pa se je Rezki hotelo spremembe. Hotela je biti več ko žena Aleša Bezlarja, državnega uslužbenca tam na spodnjem klinu čudežne lojtre uradniških činov, več ko ljubica Blaža Doge, ki je prav tako drgnil hlače ob pisarniško stolico, ki mu je morala dajati še za cigarete. Več! Njej se je hotelo v družbo in razkošje; biti lepa in oboževana od častilcev!

Toda danes, ta večer si je z vsem bitjem želela Blaža. Pripravljala se je in se opravila za njegov današnji obisk. Ni ga bilo opolnoči. Oblečena se je vrgla na posteljo in zaihtela. Čutila se je prevarano. Ihtela je; srce ji je izlivalo solze užaljenosti in grenkobe. Postajalo je prazno liki svetilka, v kateri je izgorelo olje, ki je dajalo luč. Palilo jo je neukročeno hrepenenje. »Saj oni osel, Aleš, da bi prišel,« je izustila v s solzami omočeno blazino.

Bitka med Alešem in Blažem se je odigrala brez prič. Vendarle so klepetulje v prvih jutrnjih urah skrbno razširile novico po mestu. Ona, ki je škilila skozi okno in slišala udarce na lastna ušesa, je postregla z novico Rezki. Z osuplostjo je ta poslušala krvavo povest izza pretekle noči. Mešale so se ji misli in občutki. Včasoma ni več razločevala, sočustvuje li z Blažem ali Alešem. Stopila je na ulico, a se še zmeraj ni odločila, katerega naj obišče.

Stopicala je z neodločnimi koraki. Kar ji pride nasproti trgovec Peza. Misli so ji švignile v minulost: »Ali ni stregel po meni pred možitvijo in tudi poslej? — Sedaj...«

Podzavestno se mu je nasmehnila. Spoštljivo jo je pozdravil, da se mu je gola glava zableščala v jutrnjem soncu: »Kam pa, gospa, kam, če smem biti radoveden?«

V zadregi je mencala: »V.. trgovino — k vam...« Sramežljivo je povesila oči.

»Oh, kako prijetno presenečenje!«

Prijel jo je za roko in ji šepetal, kakor zaljubljen mladenič: »Čakal sem te, čakal in te pričakujem!«

Stopila sta skozi visoka vrata Pezine hiše, ki so potlej sprejemala Rezko kot gospodinjo pri trideset let starejšem trgovcu Pezi.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.